

Niklas H. Roszbach

Trump och amerikansk säkerhetspolitik

En analys av president Trump och hans utrikespolitiska tradition

Titel	Trump och amerikansk säkerhetspolitik
Title	Trump and American security policy
Rapportnr/Report no	FOI-R--4562--SE
Månad/Month	Januari
Utgivningsår/Year	2018
Antal sidor/Pages	56
ISSN	1650-1942
Kund/Customer	Försvarsdepartementet
Forskningsområde	8. Säkerhetspolitik
FoT-område	
Projektnr/Project no	A18102
Godkänd av/Approved by	Lars Höstbeck
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Omslagsbild: Kevin Lamarque / Reuters

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

Denna studies originalitet ligger inte i ämnet utan i metoden och till del slutsatserna. Att amerikanska presidenter har ett stort inflytande över säkerhetspolitiken är välkänt. Amerikanska försvars- och utrikespolitiska beslut påverkar stora delar av världen. Sålunda är det självklart viktigt att studera beslutsfattaren i vita huset. Efter ett år vid makten har behovet av att förstå Donald Trump inte minskat.

Analysen visar att Trump sannolikt kommer visa sig vara en så kallat ”aktiv-negativ” president-typ enligt en etablerad förklaringsmodell. Det innebär att han vill vara framträdande men att han samtidigt inte är helt bekväm med sin roll.

Visserligen kan Trump ses som en populist men likväl har hans syn på omvärlden en klangbotten i en gammal amerikansk utrikespolitisk tradition. Studien visar vad det kan innebära när en tradition som står för ett begränsat amerikanskt engagemang i omvärlden börjar få ett avgörande genomslag i Washington. Men Trump kommer att engagera sig i de säkerhetspolitiska problem som hans väljare är intresserade av, och det är i första hand de problem som riskerar att drabba amerikaner i USA, såsom terrorism och missiler.

Trump's säkerhetspolitik är av särskild betydelse eftersom internationella förhållanden håller på att förändras på ett avgörande vis för första gången sedan kalla krigets slut. Möjligen är Trump med sin unika förhandlingstaktik särskilt rustad för en tid då diplomati i en högre grad än tidigare präglas av nollsummespel.

Trump är kontroversiell utanför USA, men även i hemlandet. Det innebär att motvikterna till den exekutiva makten, kongressen och högsta domstolen, kan komma att kunna flytta fram sina positioner på presidentämbetets bekostnad. En stark exekutiv makt har ofta förknippats med ett internationellt engagerat USA. Minskar ämbetets inflytande inom amerikansk politik kan det på sikt innebära att USA blir mindre internationellt tillvänt. Ifall USA inte längre leder en amerikansk världsordning kommer amerikanska allierade och partners att behöva hantera en ökad internationellt instabilitet.

Nyckelord: Trump, presidenter, typer av presidenter, säkerhetspolitik, utrikespolitisk tradition, försvarsmakt, Mellanöstern, Asien, Europa, Ryssland, NATO, *decline*, *overstretch*, USA.

Summary

The originality of this study does not lie in its topic, Trump and American security, but in the analysis and perhaps the conclusions drawn from it. Presidents are crucial to the foreign and defence processes of the United States and the resulting policies have a huge impact on the rest of the world. Accordingly, it is important to come to grips with the man making decisions in the White House. After Donald Trump's first year in office, this need has not diminished.

A time-honoured analytical scheme suggests that Trump is a so-called 'active-negative' presidential type. In short, this means that he wants to be prominent but is uncomfortable with his office and its responsibilities.

While Trump's foreign policy is often referred to as populist his strand of security policy does reflect an established tradition in American foreign policy. Just not one that has had a significant impact in the last 70 years. Trump will focus on those international problems that have a direct impact on the security of Americans in the US, since these are the kind of foreign policy problems that resonate with his voters.

The Trump-administration will most likely face significant challenges, since the present changes in the international system appear to be the most significant since the end of the Cold War. Trump's unique brand of negotiating might surprise many and prove to be suited to a world of zero-sum politics.

Trump is controversial not only overseas but in the US as well. Accordingly, the American system of checks and balances might curtail not only his politics but might also decrease the stature of the presidency. Since a strong executive power has been associated with an increase of American commitments abroad it might be assumed that a less powerful executive in the future might result in a US less committed to international security. In the long run this means that allies and partners of the US might have to handle a world that becomes less stable if the US no longer is ready to safe-guard the American world order.

Keywords: Trump, the President, presidential types, security policy, foreign policy, foreign policy tradition, defence, Middle East, Asia, Europe, Russia, decline, overstretch, the USA.

Förord

Amerikansk säkerhetspolitik är viktigt för Sverige liksom resten av världen. Efter ett år med en ny presidentadministration är det fortfarande osäkert hur pass omfattande skiftena blir i amerikansk försvars- och utrikespolitik till följd av att USA har fått en ny president, Donald Trump. Denna studie ökar vår förståelse för innehavaren av det ämbete som har ett avgörande inflytandet över utformningen av USA:s säkerhetspolitik. Dessutom visar studien att den nya presidentens hållning i olika internationella frågor går att förstå inom ramen för en gammal utrikespolitisk tradition.

Studien har tagits fram inom projektet Nordeuropeisk och transatlantisk säkerhetspolitisk (NOTS) som bedrivs vid FOI på uppdrag av Försvarsdepartementet. Studien av amerikansk säkerhetspolitik utgör en del av projektets arbete med att förstå förändrade försvars- och säkerhetspolitiska förhållanden.

Författaren vill tacka alla som har bidragit till rapporten genom att dela med sig av kunskap och då framförallt Anna Sundberg. Studien har förtjänstfullt granskats av Kjell Engelbrekt vid Försvarshögskolan.

Stockholm januari 2018

Krister Pallin

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
1.1	Syfte och frågeställning.....	7
1.2	Utgångspunkt – presidentens roll i säkerhetspolitiken.....	7
1.3	Genomförande och material	9
1.4	Definitioner och avgränsningar	11
2	Arvet efter Barack Obama	13
2.1	Kontinuiteten från George W. Bush till Barack Obama.....	13
3	Trump som ny president	19
3.1	Trump – en analys	19
3.1.1	Trumps stil.....	20
3.1.2	Omvärldsuppfattning	23
3.1.3	Karaktär.....	26
3.1.4	Trump – en aktiv-negativ president	29
4	Trumps utrikes- och säkerhetspolitik	33
4.1	Populism och utrikespolitik – den jacksonska traditionen.....	33
4.1.1	Ett USA som inte leder världen.....	35
4.1.2	Några Trumprelaterade säkerhetspolitiska risker	36
4.2	Försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar	39
4.2.1	Försvarsmakten	39
4.2.2	Mellanöstern.....	40
4.2.3	Asien	41
4.2.4	Europa: Transatlantiska relationer och Ryssland	43
5	Slutsatser	47
6	Referenser	51

1 Inledning

Det amerikanska presidentvalet 2016 bjöd på stora överraskningar. Något som president Donald Trump fortsatt bidrar med, ofta retoriskt men ibland även när det kommer till åtgärder. De utrikespolitiska frågorna spelade en relativt liten roll under valet, med några undantag. En fråga som uppmärksammades gällde frihandelsavtalens betydelse för tillväxt och arbetstillfällen i den amerikanska ekonomin. Då, 2016, behöll det republikanska partiet sin majoritet i kongressens båda kamrar. Utfallet av 2018 års kongressval kommer att fortsatt påverka dynamiken mellan den exekutiva makten och den lagstiftande makten, Trump-administrationen respektive kongressen. Denna relation kommer att ha fortsatt stor betydelse för USA:s säkerhetspolitik. Men efter ett år med en ny presidentadministration är det tydligt att det alltjämt är den exekutiva makten som är drivande för amerikanska säkerhetspolitik. Därmed är Trump av avgörande betydelse för USA:s försvars- och utrikespolitik.

Studien erbjuder en analys av USA:s nya president och vad hans administration betyder för amerikansk säkerhetspolitik. I säkerhetspolitiken ingår både försvars- och utrikespolitiken. I denna studie används utrikespolitik ibland omväxlande med säkerhetspolitik för att göra läsningen mer följsam.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet är att studera presidentens påverkan på amerikansk säkerhetspolitik, genom att analysera Trump och den utrikespolitiska tradition som han tillhör. Den övergripande frågan är: hur kan Trump förstås och hur kommer Trump att prägla amerikansk säkerhetspolitik?

1.2 Utgångspunkt – presidentens roll i säkerhetspolitiken

Presidenten är den centrala makthavaren i amerikansk säkerhetspolitik och har bättre förutsättningar att få ett direkt genomslag på dessa områden än i inrikespolitiken.¹ Ett exempel på säkerhetspolitikens ställning är det nationella säkerhetsrådet, *the National Security Council*, NSC, som är presidentens främsta forum för säkerhetspolitiska spörsmål.²

---

¹ Viotti, Paul R., *American Foreign Policy, Polity*, (2010), s. 209.

² Vita huset, *National Security Council*, <https://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc>, (Hämtad 2017-12-15).

Presidenten leder den exekutiva makten i USA. Dennes ansvar inom utrikespolitik härrör, som flera viktiga delar gällande den politiska makten i landet, från den amerikanska konstitutionen. Den räknar upp några befogenheter. Den främsta av dessa – och som understryker säkerhetspolitikens ställning – är presidentens roll som landets överbefälhavare. Ett annat viktigt ansvar som presidenten har är att förhandla fram nya internationella avtal. Att få till stånd ett fördrag kräver dock att senaten blir inblandad. Om presidenten inte önskar blanda in kongressen kan denne ingå verkställande avtal, så kallade *executive agreements*, istället för att ingå regelrätta fördrag.³

Presidenten kan däremot inte kringgå villkoret att senaten måste godkänna utvalda ministrar och ambassadörer.⁴ Men den etablerade amerikanska uttolkningen av författningen gör gällande att det är presidenten som bestämmer med vilka länder USA har en formell diplomatisk relation.⁵

På grund av att konstitutionen varit återhållsam med att specificera presidentens roll har vissa presidenter lyckats flytta fram ämbetets positioner, jämfört med den dömande och lagstiftande makten. Det senare har ofta hänt när det funnits tungt vägande skäl, vanligtvis i frågor som rört landets säkerhet.⁶

Presidentens roll i säkerhetspolitiken är central inte bara på grund av faktiska och uttolkade befogenheter utan även av andra mer luddiga men likväl mycket betydande skäl. Presidentens inflytande är beroende av hans förmåga att leda och övertyga, vilket i sin tur både är beroende av hur populär och professionell presidenten anses vara. Starkt stöd från både allmänheten respektive policykretsar underlättar för presidenten att genomföra sina idéer. Det är statsvetaren Richard Neustadts numera klassiska analys som ligger till grund för den moderna förståelsen av denna outtalade och mer svärfångade del av presidentens inflytande.⁷

Hur Donald Trump bemästrar säkerhetspolitiken under resten av sin mandatperiod är således beroende av hur den amerikanska allmänheten uppfattar honom och om den säkerhetspolitiska eliten i Washington har förståelsen för hans åtgärder. Innan sitt tillträde gav han inte uttryck för en välutvecklad utrikespolitisk agenda, även om vissa teman var återkommande. Efter ett år vid makten framstår det som ännu viktigare att förstå sig på Trump för att kunna analysera amerikansk säkerhetspolitik.

---

³ Hallenberg, Jan, *The Quest for Control – USA:s säkerhetspolitik efter 11 september*, ss. 40-42, och 43.

⁴ Hallenberg, ss. 40-42, och 43.

⁵ Hallenberg, ss. 43-44.

⁶ Foley, Michael, 'The Foreign Policy Process: executive, Congress, intelligence', i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012), ss. 113-114.

⁷ Se Viotti, Paul R., *American Foreign Policy, Polity*, (2010), ss. 186-187. Teorin baseras på Neustadt, Richard E., *Presidential Power: The Politics of Leadership*, John Wiley & Sons, (1960).

1.3 Genomförande och material

För att underlätta förståelsen av en president som inte tidigare varit folkvald eller valt att profilera sig på ett konventionellt vis används en analysmodell av statsvetaren James David Barber. Han lanserade en modell för att förstå hur olika presidenter agerar.⁸ Den möjliggör en analys av Trump som en politisk företeelse fastän han inte varit politiker. Det finns dock andra men liknande utgångspunkter för att analysera presidenter. Statsvetaren Fred I. Greenstein som studerat ledarskap och psykologi lyfter exempelvis fram betydelsen av presidentens förmåga att kommunicera, och vikten av organisationsförmåga – såsom att hantera sitt team – samt förmågan att kunna förmedla en vision.⁹ Studien har till del även vägt in Greensteins faktorer.

Debatten om idéer och traditioner är framträdande i amerikansk utrikespolitik. Det är inte ovanligt att forskare talar om USA och utrikespolitik i termer som kan verka främmande för européer. Statsvetaren Glenn P Hastedt diskuterar exempelvis ”den amerikanska nationella stilen” i utrikespolitiken. Där lyfter han bland annat fram att USA återkommande växlat mellan ett stort och ett begränsat engagemang i och för omvärlden, ”internationalism” respektive ”isolationism”.¹⁰

Walter Russell Mead, en av USA:s ledande experter på amerikansk utrikespolitik, har en målande analys som lämpar sig väl för en översiktlig kategorisering av USA:s utrikespolitik. För att åskådliggöra likheter och skillnader mellan den nya presidenten och hans företrädare använder studien Meads ramverk om traditioner i amerikansk utrikespolitik. Han har identifierat fyra återkommande utrikespolitiska inriktningar, eller traditioner, som kännetecknar amerikansk utrikespolitik i högre eller mindre utsträckning vid olika tidpunkter genom historien.¹¹

Meads analys kan användas som en sorteringsmekanism. Traditionerna Mead identifierat är inte politiska program. De ska i första hand förstås som ett sätt att rama in den försvars- och säkerhetspolitiska debatten för att visa på hur en viss presidentadministration återspeglar ett redan tidigare känt amerikanskt uppträdande. De fyra traditioner är användbara för att kategorisera experter och politiker men även väljarkåren. Dessutom kan aktörer med hjälp av traditionerna

---

⁸ Barber, James David, *The Presidential Character – Predicting Performance in the White House* (Fjärde utgåvan), Longman classics in Political Science, Pearson Longman, (2009). För en kritik av Barbers metod se Edwards III, George C., Foreword, i Barber, James David, *The Presidential Character – Predicting Performance in the White House* (Fjärde utgåvan), Longman classics in Political Science, Pearson Longman, (2009), iii-viii.

⁹ Greenstein, Fred I., *The Presidential Difference – Leadership Style from FDR to Barack Obama*, Princeton University Press, (2009).

¹⁰ Hastedt, Glenn P., *American Foreign Policy – Past, Present, and Future*, Rowman & Littlefield, (2015), ss. 59-61.

¹¹ Mead, Walter Russell, *Special Providence – American Foreign Policy and How it Changed the World*, Routledge, (2002).

själva positionera sig och kontrastera sitt synsätt mot andras perspektiv. Att kunna hänvisa till en tradition kan även öka en aktörs legitimitet bland dem som anser att just den utrikespolitiska inriktningen är eftersträvansvärd.

Både debattörer och politiker söker ibland identifiera sig med en tradition eller en historisk politiker, vanligtvis en framträdande president såsom Thomas Jefferson. En av förtjänsterna med Mead är att han kopplat ett fåtal framträdande historiska gestalter till specifika inriktningar för amerikansk försvars- och säkerhetspolitik. De traditioner han identifierat är välkända i den amerikanska debatten. Men utrikespolitiska kommentatorer anser ofta att en administration präglas av fler än en av traditionerna åt gången, även om en är tongivande. Traditionerna är således inga mallar för att formulera policy. Traditionerna är snarare ett sätt att snabbt placera utrikespolitiska frågor i en bredare amerikansk säkerhetspolitiskt debatt, som företrädesvis äger rum i Washington.

Inriktningarna är döpta efter fyra amerikanska statsmän, tre av dem från det förrförra seklet. I korthet fokuserar den första, den hamiltonska inriktningen, på att USA har en framträdande roll i den globala ekonomin och vilar på starka band mellan regeringen och finansfären, (döpt efter Alexander Hamilton, USA:s första finansminister). Den andra, den wilsonska inriktningen, handlar om att USA har ett intresse av globalt ledarskap och att sprida demokrati, (efter Woodrow Wilson, president under första världskriget). Den tredje, den jeffersonska inriktningen, handlar om att USA ska fokusera på den egna demokratins bevarande och är tveksam till allianser (efter Thomas Jefferson, USA:s tredje president).

Den fjärde, den jacksonska inriktningen (efter Andrew Jackson, USA sjunde president) är den minst intellektuella inriktningen och bär tydliga drag av populism. Den värnar USA:s säkerhet och folkets ekonomiska välmående, men är även nära förknippad med uppfattningen att om andra länder angriper USA gäller bara en sak, seger.¹² Annorlunda uttryckt handlar den jacksonska traditionen om att slå hårt mot fiender men också om att bygga en mur mot omvärlden.¹³ Mead menar att både den jacksonska och jeffersonska traditionerna nu fått ett genomslag de inte haft sedan före andra världskriget. Det sker på bekostnad av den hamiltonska och wilsonska traditionerna, som förknippats med globaliseringen respektive en regelbaserad världsordning.¹⁴

När det kommer till Trump finns det många politiskt färgade analyser. Även en del av materialet som ligger till grund för denna studie är producerat av experter med en Trumpkritisk hållning. Kritiken mot Trump är ovanlig för nyvalda

---

¹² Mead, Walter Russell, *Special Providence – American Foreign Policy and How it Changed the World*, Routledge, (2002), s. xvii.

¹³ Traub, James, *The Future of Liberal Democracy: Entering a Post Factual Era?*, *The Future of Europe and the Transatlantic Link* Fri världs konferens, 14 november, (2016).

¹⁴ Mead, Walter Russell, *The Jacksonian Revolt – American Populism and the Liberal Order*, *Foreign Affairs*, March/April, (2017), s. 2.

presidenter. Detta understryker hur viktigt det är att försöka närma sig Trump och hans säkerhetspolitik utifrån ett ramverk som i sig inte är normativt.

Studien bygger på de senaste årens studier om amerikansk säkerhetspolitik och analyser av Trump-administrationens agerande.¹⁵ Författaren har även deltagit på konferenser och seminarier med bäring på amerikansk säkerhetspolitik. Dessutom stödjer sig studien på en rikhaltig flora både av biografier om Trump och forskning om presidentämbetet samt amerikansk säkerhetspolitik.

1.4 Definitioner och avgränsningar

I USA intar säkerhetspolitiska frågor en central och självklar ställning rörande amerikanska relationer med omvärlden. USA är en global världsmakt med omfattande intressen och åtaganden i de flesta delar av världen och i en amerikansk kontext kan säkerhetspolitiken ses som överordnad utrikespolitiken. Utrikespolitiken utgör då bara ett instrument, jämte försvarspolitiken och en del av den ekonomiska politiken för en övergripande säkerhetspolitik. Ett annat sätt är att se säkerhetspolitiken som de frågor där försvars- och utrikespolitik överlappar med varandra. I USA är försvarspolitiken av stor betydelse jämfört med utrikespolitiken, vilket inte minst understryks av storleken på USA:s försvarsbudget i jämförelse med utrikesdepartementets budget.¹⁶

När det kommer till amerikanska säkerhetspolitik är presidenten särskilt viktigt, vilket motiverar att studien utgår från en analys av densamme. De följande kapitlen berör viktiga frågor i amerikansk säkerhetspolitik men analysen fokuserar vare sig på policydokument eller enskilda utestående säkerhetspolitiska utmaningar.

---

¹⁵ I det sammanhanget kan följande FOI-studier uppmärksammas: kommer att styra amerikansk säkerhetspolitik avseende amerikansk försvars- och säkerhetspolitik mot bakgrund av valutgången den 8 november 2016, Fredrik Lindvall och Mike Winnerstig, 2017, Väpnad solidaritet - USA:s militära närvaro i Europa fram till 2020, FOI-R--4428--SE; Madelene Lindström, Johan Eellend, Mike Winnerstig 2015: *Från insats till försvar: NATO:s militära kommandostruktur under omvandling*, FOI-R--4056--SE; Märta Carlsson and Mike Winnerstig 2016: *Irreconcilable Differences - Analysing the Deteriorating Russian-US relations*, FOI-R--4276--SE; Niklas Rossbach 2014: *Förändrad amerikansk närvaro i Europa? Ett säkerhetspolitiskt perspektiv på förändrad traditionell amerikansk militär närvaro*, FOI-R--3815--SE; Niklas Rossbach 2014: *Amerikanskt "energiberoende"? - säkerhetspolitiska följder av okonventionell energiutvinning av skiffergas och skifferolja i USA*, FOI-R--3947--SE; Niklas Rossbach 2015: *Amerikanska prioriteringar i Fjärran Östern - USA:s säkerhetspolitik och allianser i Asien och Stilla-havsområdet*, FOI-R--4091--SE.

¹⁶ Lieven, Anatol, "The future of US foreign policy", i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012), s. 396.

2 Arvet efter Barack Obama

Världspolitiken befinner sig i en brytningstid och som för att understryka att förändringens vindar blåser har USA valt Donald Trump till president. En förståelse av USA:s försvars- och säkerhetspolitik underlättas genom att den kontrasteras med den föregående Obama administrationen.

2.1 Kontinuiteten från George W. Bush till Barack Obama

En del av USA:s utrikespolitiska förhållningsätt är långvariga och sträcker sig över flera administrationer. Det kalla kriget kännetecknades av den övergripande målsättningen att hantera Sovjetunionen, även om tillvägagångssätten varierade. Från slutet på det kalla kriget, 1989-1991, och åtminstone fram till det amerikanska valet 2016 har den övergripande strategin varit att bevara USA:s överhöghet i internationella sammanhang, vad som ofta kallas *the American primacy*.¹⁷ Med detta menas att USA:s roll som världens mäktigaste stat ska upprätthållas. Samtidigt finns det en återkommande amerikansk debatt om att USA kan stå inför en period av nedgång som stormakt, så kallad *American decline*. En del bedömare menar att försöken att hålla fast vid en amerikansk global överhöghet påskyndar landets nedgång medan andra menar att hotet från Kina som rival och risken för en amerikansk överansträngning, *overstretch*, är överdrivna.¹⁸ Det finns även debattörer som menar att diskussioner om USA:s nedgång och fall varit återkommande och att *american decline* bara är en myt.¹⁹ Debatten om USA:s framtida ställning ger bränsle till spekulationer om att USA kan komma att minska sina internationella åtaganden eller till och med bli isolationistiskt, vilket var

---

¹⁷ Schmidt, Brian, 'Theories of US foreign policy', i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012), s. 16. Jan Hallenberg rekommenderar Robert J. Arts för moderna exempel på amerikansk *grand strategy*. Se Hallenberg, Jan, *The Quest for Control – USA:s säkerhetspolitik efter 11 september* (2009), s. 27. Ett exempel är att förhindra storkrig i Europa eller Asien. Men samtidigt kan *grand strategy* vara svårt att förankra. En amerikansk general under kriget i Irak 2005, jämförde administrationens försök till en övergripande strategi med en bildekal. Hastedt, Glenn P., *American Foreign Policy – Past, Present and Future*, Rowman & Littlefield, (2015), p. 11.

¹⁸ Layne, Christopher; Wohlforth, William och Brooks, Stephen G, "US decline or primacy? A debate", i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012), ss. 409-410.

¹⁹ Joffe, Josef, *The Myth of America's Decline: Politics, Economics, and a Half Century of False Prophecies*, Liveright, (2013). En motvikt till denna syn är Brands, Hal, "The Unexceptional Superpower: American Grand Strategy in the Age of Trump", i *Survival*, December 2017-2018.

USA:s hållning under 1930-talet fram till dess att landet drogs in i andra världskriget.²⁰

Presidenter anses ofta markera skiften i säkerhetspolitiken. Men under efterkrigstiden har sådana skiften ofta handlat mer om ett ändrat tillvägagångssätt än att genomföra grundläggande förändringar av USA:s roll i världen. Ett exempel är skillnaden mellan två republikanska presidents utrikespolitik, Richard M. Nixons och Ronald Reagans. Under början av 1970-talet inledde Nixon en avspänning mellan supermakterna. Ett decennium senare stod Reagans mer offensiva linje gentemot Sovjet i tydlig kontrast till 1970-talets avspänningspolitik.²¹ Skillnaderna mellan Obama och hans företrädare George W. Bush handlar på samma sätt mer om tillvägagångssätt än om att Obama gav USA ett annat övergripande mål. Det är däremot möjligt att Trump-administrationen mer tydligt både kommer att ha ett annat uppträdande och dessutom ett annat övergripande mål.

George W. Bushs administration, 2001-2008, avvek i viss mån från den traditionella amerikanska hållningen om en hög grad av internationell samverkan med allierade. Barack Obama var däremot både internationellt tillvärd och förordade dialog, både med vänligt sinnade nationer och med motståndare.²² Det ledde till Iranavtalet men när det kom till Ryssland uteblev framgången för en nystartad dialog.²³

I jämförelse med presidenterna Nixon och Reagan kan Obamas högstämde retorik liknas vid Reagans kommunikationsförmåga. Obamas säkerhetspolitik har däremot påmint om Nixons, med dess inriktning på återhämtning och reducering av internationella åtaganden. Innan Obama blev president profilerade han sig som motståndare mot det alltmer impopulära kriget i Irak och som så olik president Bush som möjligt.²⁴ Precis som alla andra presidenter under efterkrigstiden vidmakthöll Obama dock att USA:s har en central ställning i världen. Något han, liksom de, kopplat till vad de sett som ett amerikanskt ansvarstagande internationellt. Samtidigt pekade han på att USA skulle vara tvunget att lösa framtidens utmaningar tillsammans med andra.²⁵ En inställning som även rimmar

---

²⁰ Se Viotti, Paul R., *American Foreign Policy, Polity*, (2010), ss. 211-212. För en kort överblick av isolationism se Hallenberg, s. 17.

²¹ Hook, Steven W., och Spanier, John, *American Foreign Policy since World War II*, Sage, (2016), ss. 102-105 och 128-130.

²² Viotti, Paul R., *American Foreign Policy, Polity*, (2010), s. 210.

²³ Se Märta Carlsson and Mike Winnerstig 2016: *Irreconcilable Differences - Analysing the Deteriorating Russian-US relations*, FOI-R--4276-- (Stockholm: FOI).

²⁴ Indyk, Martin S.; Lieberthal, Kenneth G. och O'Hanlon, Michael E, *Bending History – Barack Obama's Foreign Policy*, Brookings Institution Press, (2012), ss. 2-3.

²⁵ Jentleson, Bruce W., *American Foreign Policy*, W.W. Norton & Company, (2014), ss. 396-397.

med Obama-administrationens hållning under NATO-insatsen i Libyen 2011 då USA sade sig leda indirekt, *leading from behind*.²⁶

Vänligt inställda amerikanska bedömare menar att Obama valde bort att tydligt och direkt understryka USA:s ledande ställning i världen. De anser att Obama var både en pragmatiker och en visionär. Han ville exempelvis se en kärnvapenfri värld, men han prioriterade en säkerhetspolitisk och ekonomisk återhämtning för USA:s del. Enligt dem ville Obama att USA skulle dela sitt ansvar med andra stater, men även att USA skulle leda en ny global multilateral världsordning – som USA utformat.²⁷ En sådan förändring skulle ha utgjort en anpassning till den förändrade maktbalansen i världen där flera regionala stormakter, såsom framförallt Kina, får en ökad betydelse till följd av sin ekonomiska styrka eller politiska inflytande. Om Trump-administrationens övergripande målsättning för USA visar sig mer begränsad än som tidigare varit fallit för USA under efterkrigstiden kan det innebära flera saker. Det kan medföra att USA inte längre är villigt att ta ansvar för den amerikanska världsordningen som landet lade grunden till under och strax efter andra världskriget, med dess olika globala multilaterala organisationer, såsom IMF och Världsbanken. Det kan även handla om att USA inte längre vill leda en smidig övergång till en fungerande multipolär världsordning.

Presidenter vill vanligtvis kunna peka på ett säkerhetspolitiska arv, ett *legacy*, när dom slutar, såsom en sjukvårdsreform eller en löst internationell konflikt. Om omständigheterna erbjuder kan en president till och med förknippas med en ny amerikansk säkerhetspolitiskt hållning. President Harry Truman gav namn åt Trumandoktrinen som markerade ett ökat amerikanskt internationellt ansvarstagande när det kalla kriget började. Men trots att en uppmärksam intervju med Obama gavs titeln ”Obamadoktrinen” är det omdebatterat om Obama lyckats formulera ett tydligt och enhetligt tillvägagångsätt.²⁸ Obama-administrationen har kritiserats för en avsaknad av en övergripande hållning, en *grand strategy*. Men den har även kritiserats för att ha två stycken respektive fyra stycken olika sådana övergripande strategier.²⁹ I vart fall finns det ingen Obamadoktrin som fått samma genomslag som Truman-doktrinen.

---

²⁶ Indyk, mfl. s. 275. Färre interventioner behöver dock inte vara ett tecken på en genomtänkt strategi. Se Llieven, s. 392.

²⁷ Indyk, mfl. ss. 11, 23 och 276.

²⁸ Även de som var positivt inställda till administrationen var tveksamma till existensen av en Obamadoktrin. Indyk, mfl. ss. 274-275. Tidningsartikeln var Goldberg, Jeffrey, 'The Obama Doctrine', i the Atlantic, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/>, (Hämtad 2017-12-15).

²⁹ Liebert, Hugh, 'Chapter 1, Introduction,' i American Grand Strategy and the Future of U.S. Landpower, Da Silva, Joseph; Liebert, Hugh; Wilson III, Isaiah (reds.), United States Army War College Press, (2014).

Obama-administrationen fångade emellertid upp det populärvetenskapliga begreppet smart makt, *smart power*, som var en utveckling av det statvetenskapliga begreppsparat hård och mjuk makt som fått stor spridning bland praktiker och utrikespolitiska kommentatorer.³⁰ Obama har även kunnat peka på Iran-avtalet som ett konkret arv.

Likheterna mellan Obama och Bush-administrationerna är omfattande. Obama-administrationen avvek inte från det övergripande målet att bevara USA:s globala ställning, men eftersträvade detta med andra medel. Obama-administrationen fortsatte med kriget mot terrorismen även om den använde sig mer av säkerhetstjänsterna för militära operationer och drönarattacker.³¹ Det ledde till en viss militarisering av underrättelsetjänsterna. Under Obama avslutades dessutom Osama Bin Ladens bana.

Obama-administrationen återupptog till och med en av Bush-administrationens ursprungliga målsättningar, vilken var att styra upp relationen med Kina och säkra USA:s ställning i Asien och Stillahavsområdet. Bush-administrationen övergav ett sådant försök med anledning av kriget mot terrorismen. Istället kom Obama-administrationen att lansera en återbalansering till Asien, som ursprungligen betecknades som *the pivot to Asia*.³²

Även om Obamas erfarenhet av utrikespolitik var synnerligen begränsad när han blev president hade han tydliga idéer avseende utrikespolitiken. I så måtto påminner Trump i viss mån om Obama. Trump har ingen utrikespolitisk erfarenhet men har gett uttryck för ett fåtal idéer. Några bedömare sammanfattar Obamas initiala målsättningar som att han ville vara en aktiv president som skulle förbättra USA:s image. Dessutom ville han avsluta USA:s pågående krig i Afghanistan och Irak och skapa fred i Mellanöstern. Han ville åstadkomma en överenskommelse med Iran, samverka med Kina och därtill förbättra relationerna till Ryssland.³³

---

³⁰ Ett begrepp som lanserades av statsvetaren Joseph Nye och var en vidareutveckling av hans idé om hård och mjuk makt. Hans anser att USA borde använda både hård makt, materiella tillgångar som vapen och ekonomiska medel, samt mjuk makt, såsom värderingar och förmågan att bestämma agendan, för att uppnå sina mål. Se Viotti, ss. 154-155.

³¹ Friedersdorf, Conor, "The Obama Administration's Drone-Strike Dissembling", *The Atlantic*, 14 March, (2016), <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/03/the-obama-administrations-drone-strike-dissembling/473541/> (Hämtad 2017-12-15) och Shane, Scott, Targeted Killing Comes to Define War on Terror, *the New York Times*, <http://www.nytimes.com/2013/04/08/world/targeted-killing-comes-to-define-war-on-terror.html>, (Hämtad 2017-12-15) se även Savage, Charlie, *Power Wars: Inside Obama's Post-9/11 Presidency*, Little, Brown and Company, (2015).

³² Rossbach, Niklas, Amerikanska prioriteringar i Fjärran Östern – USA:s säkerhetspolitik och allianser i Asien och Stilla havsområdet, FOI rapport, FOI-R--4091--SE, (2015), s. 23. Obama-administrationen försökte först knyta an till Clinton administrationens hållning om samverkan med Kina. Obama kom kanske sedan att behöva dra på både Bush och Clinton administrationernas ansatser i relationerna allierade och andra länder i regionen. Se Hook, Steven W., och Spanier, John, *American Foreign Policy since World War II*, Sage, (2016), ss. 334-339.

³³ Indyk, mfl. ss. 1-2.

Obama-administrationen lämnar efter sig en del utestående säkerhetspolitiska problem. Inte minst relationerna till Ryssland är ett sådant. Från sin ursprungliga inriktning, att genom den så kallade *reset*-politiken omforma Ryssland till en strategisk partner till USA, blev de rysk-amerikanska relationerna i slutet av Obama-administrationens mandatperiod direkt fientliga. Detta berodde främst på den ryska inblandningen i inbördeskriget i Syrien 2013 och den ryska aggressionen mot Ukraina från 2014 och särskilt den olagliga ryska annekteringen av Krim.³⁴ På samma sätt som Obama-administrationen försökte uppnå bättre relationer med Ryssland föreföll det initialt som att Trump-administrationen skulle försöka närma sig Ryssland. Men ett eventuellt närmande har komplicerats till följd av ryska påverkansoperationer i form av misstänkt inblandning i det amerikanska presidentvalet och misstänkt samröre med Trumpkampanjen.

Alla administrationer lämnar även efter sig åtminstone några utestående frågor. Till och med den skickliga Eisenhower-administrationen på 1950-talet lämnade efter sig svåra olösta frågor, såsom relationen till den nya kommunistregimen på Kuba och situationen i dåtidens Indokina, senare Vietnam.³⁵ Bush-administrationen lämnade likaså efter sig svårlösta, om än inte fullt lika dramatiska militära problem: de oavslutade omfattande militära operationerna i Afghanistan och Irak. Värre var den omfattande finansiella- och ekonomiska krisen, som bröt ut 2008 strax innan Obama tog över presidentämbetet, och som kallats *the great recession*. Krisen har påverkat den inrikespolitiska utvecklingen i USA och internationella förhållanden till den grad att den markerar början på slutet av den era som inleddes med murens fall 1989. Därmed måste Trump-administrationen utforma amerikansk utrikespolitik utifrån helt andra grundläggande internationella förutsättningar än de som rådde för hans senaste fyra företrädare.

Utän en fullständig genomlysning av Obama-administrationen framstår det dock som att Obama lämnar över ett USA i bättre skick till Trump än det som han själv tog över 2008, från Bush: ett USA är som är på väg mot ekonomisk återhämtning och med begränsade militära åtaganden utomlands. Men världen kanske inte är i bättre skick och de säkerhetspolitiska utmaningarna är avsevärda för USA.

---

³⁴ Se Märta Carlsson and Mike Winnerstig 2016: *Irreconcilable Differences - Analysing the Deteriorating Russian-US relations*, FOI-R--4276--SE (Stockholm: FOI).

³⁵ Hook, Steven W., och Spanier, John, *American Foreign Policy since World War II*, Sage, (2016), ss. 83-88 och 94-95.

3 Trump som ny president

Detta kapitel analyserar Donald Trump för att öka förståelsen av honom som president, vilket är särskilt viktigt eftersom han inte tidigare följt en politisk bana. Dessutom är presidenten avgörande för USA:s säkerhetspolitik och det är viktigt att förstå hur hans utrikespolitik hör samman med en utrikespolitisk inriktning som för första gången på mer än ett halvt sekel fått ett betydande genomslag i den amerikanska debatten.

3.1 Trump – en analys

Den amerikanska presidentenämnden är starkt förknippad med dess innehavare. Även när det finns omfattande policydokument som talar om vad en presidentadministration avser att göra läggs mycket av politikens fokus på den individ som är president i amerikansk politik. Säkerhetspolitiken är inget undantag, tvärtom. Därför är det viktigt att analysera presidenten. Vanligtvis brukar analyser av folkvalda utgå ifrån deras tidigare politiska erfarenhet eller ideologi, men Trump saknar bådaderna.

Även om det är svårt att förutse hur en president kommer att agera i en enskild situation är det ännu svårare att förutse vilka dessa situationer kan vara. Säkert är dock att den nya administrationen fortsatt kommer att bidra med en del egna utmaningar, för såväl USA:s politiska system som omvärlden. Notera att de teoretiska ansatserna inte handlar om en fullständig operationalisering av teorier. Visserligen fördjupar kapitlet förståelsen av Trump och hans kommande utrikespolitik, men det avser inte att förutsäga hur administrationen kommer att agera i en specifik säkerhetspolitisk situation.

Trump har ingen tidigare politisk karriär eller koherent politiska vision, förutom sin slogan ”att göra USA storslaget igen”. Men han vet hur man får genomslag i det moderna medielandskapet. För att öka förståelsen för fenomenet Trump som president går det att tillämpa James David Barbers modell för att förstå hur olika presidenter agerar.³⁶

Barber menade att personligheten påverkar hur framgångsrik en president blir. Han använde sig av tre kategorier som han kallade presidentens stil, omvärlds-uppfattning och karaktär. Den första faktorn, handlar om arbetssätt, relationer och retorik. Den andra, handlar om presidentens politiska övertygelser och syn på världen och samtidens avgörande frågor. Den tredje inbegriper presidentens

---

³⁶ Barber, James David, *The Presidential Character – Predicting Performance in the White House* (Fjärde utgåvan), Longman classics in Political Science, Pearson Longman, (2009). För ett analys av Barbers metod se Edwards III, George C., Foreword, i Barber, James David, *The Presidential Character – Predicting Performance in the White House* (Fjärde utgåvan), Longman classics in Political Science, Pearson Longman, (2009), iii-viii.

attityd. Barber själv påtalade att genomslaget för en president begränsas av olika faktorer, såsom vilket stöd han åtnjuter i kongressen och om hans hållning svarar mot samhällets behov vid ett visst läge. Exempelvis att vara en trygg samlade gestalt i orofyllda tider eller bli en dynamisk president som förändrar landet när behovet av förnyelse uppfattas som påtagligt.³⁷

Ovanstående aspekter vägs därefter samman och presidenter kategoriseras något förenklat utefter om presidenterna är ”aktiva” eller ”passiva” – ungefär hur mycket politisk kraft de har – samt om de är negativa eller positiva, vilken intryck de ger. Passiv och negativ är i detta sammanhang inte menade som normativa omdömen för att avgöra om en president är bra eller dålig. Barber påtalade att en betydande president som George Washington kan ses som både passiv och negativ i kraft av sin reserverade värdighet respektive pliktrogenhet.³⁸ Begränsningarna för Barbers modell ligger i att bedömningarna om presidentens stil, omvärldsuppfattning och karaktär samt hur aktiv eller positiv denne är riskerar att bli godtyckliga. I denna studie utgör modellen en sorteringsfunktion som gör det möjligt att teckna en bild av Trump som kopplar honom till hans ämbete men som inte i första hand utgår från hans mediala framträdanden eller uttalanden i sociala medier.

3.1.1 Trumps stil

Trump har från början av sin karriär riktat in sig på att kombinera sin affärskarriär med inslag av *show business*.³⁹ Exempelvis har Trump vid tidigare tillfällen då han talat om att ställa upp som president samtidigt passat på att lansera någon av sina många böcker om hur man gör affärer.⁴⁰ Trump vill vara underhållande eftersom han anser att vanliga politiker är tråkiga.⁴¹ Trump tycks anse att överdrifter – *hyperbole* – är en användbar teknik för att få fram sitt budskap. Han kallar det för sanningsenlig överdrift.⁴² Trump är även mycket skicklig på att domptera och utnyttja media och han har ibland liknats vid den berömda amerikanska cirkusdirektören P.T. Barnum.⁴³ Det handlar om att publiken förstod att den lockades med överdrifter men likväl valde att se showen.⁴⁴ Men Trump är inte en lika harmlös karaktär som en cirkusdirektör – han är president i USA.

---

³⁷ Barber, ss. 5-7

³⁸ Barber, ss. 8-11.

³⁹ O'Brien, Timothy L., *Trump Nation – the Art of Being the Donald*, Grand Central Publishing, (2016), s. 53.

⁴⁰ D'Antonio, s. 372

⁴¹ Trump, Donald J., *Crippled America – How to make America great again*, New York Threshold Editions, (2016), s. 9.

⁴² D'Antonio, Michael, *The Truth about Trump*, St Martin's paperbacks, New York, (2016), s. 243.

⁴³ Johnston, David Cay, *The Making of Donald Trump*, Brooklyn och London, Melville House, (2016), ss. x och xiii. Barnum var verksam på 1800-talet

⁴⁴ D'Antonio, s. 13.

Trump har emellertid ett ambivalent förhållande till media. Trots att han är den äldste personen som tillträtt ämbetet är han mycket samtida i sin användning av det sociala mediet Twitter. Fastän etablerade nyhetskanaler rapporterar om administrationen kan Trump till del kringgå dem. En positiv tolkning av hans användning av sociala medier är att se den som en modernisering av det som kallas *the bully pulpit* – att nyttja presidentskapets status för att påverka allmänheten.⁴⁵ Trump har även följt med sin tid genom att vara mycket uppdaterad gällande underhållningsbranschen och vem som är vem i kändisvärlden.⁴⁶ Det har sannolikt underlättat för honom att knyta an till stora delar av den amerikanska allmänheten. Trump hävdar att media porträtterar honom ofördelaktigt.⁴⁷ Men han själv menar samtidigt att hans fördel gentemot media är att han inte är rädd för dem.⁴⁸

Det är huvudsakligen på två sätt som Trump försöker påverka media. Det ena är att han nyttjar traditionella media för att sprida påståenden som han kallar för fakta. Det andra är genom trakasserier. Om han är missnöjd med journalister har det tidigare hänt att han stämt dem även om han vet att han inte kunnat vinna mot dem i rätten.⁴⁹ Han är även beredd att misstänkliggöra eller svärta ned motståndare för att motarbeta dem.⁵⁰ Han vore dock inte den första presidenten som försökte påverka pressen, men han blir kanske den första som lyckas kringgå media i en betydande omfattning när han vill nå ut till den amerikanska allmänheten.

När det kommer till den politiska världen i Washington säger sig Trump vilja åstadkomma förändring genom att bland annat få mer VD-lika karaktärer på plats som kan få saker och ting utträttade.⁵¹ Hans utrikesminister Rex Tillerson kan ses som ett exempel, som tidigare VD i oljebranschen. Men även tidigare administrationer har lyft fram VD:ar som delar av regeringen. Det mest kända exemplet är John F. Kennedys utnämning av Robert McNamara, som efter en karriär i bilindustrin lämnade den för att bli USA:s försvarsminister. Enligt Trump bör man anställa de bästa som finns och sedan övervaka dem.⁵² Men många inom det republikanska säkerhetspolitiska etablissemanget vill inte arbeta för honom.⁵³

---

⁴⁵ Se Kearns Goodwin, Doris, *The Bully Pulpit: Theodore Roosevelt, William Howard Taft, and the Golden Age of Journalism*, Simon & Schuster, (2013).

⁴⁶ Se D'Antonio.

⁴⁷ Trump, ss. 9 och 15. Exempelvis anser han att frågor om detaljkunskaper om diverse terroristledare är löjliga frågor och att media frågar honom om handlar om allt förutom det som han själv sysslat med. Han menar att journalister ofta försöker gillra en fälla för honom med hjälp av gamla citat och att ifrågasätta om hans temperament lämpar sig för Vita huset.

⁴⁸ Trump, s. 14.

⁴⁹ Johnston, s. 147.

⁵⁰ Se D'Antonio och Quealy, Kevin, "How to Know What Donald Trump Really Cares About: Look at What He's Insulting", *the New York Times*, 6 december, (2016), http://www.nytimes.com/interactive/2016/12/06/upshot/how-to-know-what-donald-trump-really-cares-about-look-at-who-hes-insulting.html?_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

⁵¹ Trump, s. 139-140.

⁵² Trump, s. 16.

⁵³ Stuart, Tessa, *GOP Defectors: Every High-Profile Republican Who Refuses to Back Trump* –

Trump påstås dock ha en tendens att lyssna på den av sina medarbetare som talar med honom sist.⁵⁴ Det medför att de som arbetar nära honom i Vita huset sannolikt får ett mycket stort inflytande – förutsatt att de kan och vill hålla sig kvar där. Den medarbetare som sannolikt får mest inflytande över Trump är den som visar sig mest lojal. Trump sätter ett stort värde på lojalitet, vilket han påstås anse vara viktigare än integritet.⁵⁵ Trump är sedan tidigare även känd för att anställa de som stått på andra sidan en affärsuppgörelse.⁵⁶ Som folkvald har han ibland agerat likadant och exempelvis utsett en kritiker, Nikki Haley, till FN-ambassadör.⁵⁷ En bedömare menar att Trump kan orsaka diplomatiska problem i och med att han inte kan avfärda politiker och ledare från andra länder på samma sätt som han haft för vana att ignorera de inom amerikansk media och näringsliv som han är missnöjd med.⁵⁸

När det gäller Trumps arbetssätt i Washington lanserade han sig under presidentvalskampanjen som en slags pragmatiker. Han sade sig inte vilja lansera en diger lunta policydokument utan att han istället ville slå kloka huvuden ihop för att få till åtgärder baserade på så kallat ”sunt förnuft”.⁵⁹ Ett välkänt begrepp i populistiska sammanhang.

En av de bedömare som länge följt Trump anser att det är tveksamt om han har den politiska förmågan att få till stånd de beslut som han vill se.⁶⁰ Ett hinder är svårigheter med att komma överens med kongressen, vars välvilja är avgörande för en president att få igenom sin agenda.

Från Trumps tid som företagsledare är det känt att han föredrar att måla upp de stora dragen för en förhandling men inte att tröska igenom detaljerna.⁶¹ Vid en förhandling gäller det, enligt Trump, att den som mest behöver en uppgörelse ska få minst ut av den.⁶² Trump anser att det värsta man kan göra är att påtala vad man själv kommer att göra. Istället ska man vara oförutsägbar, vilket Trump menar att

---

So far 136 Republicans who've worked in government have said publicly they won't vote for the GOP nominee, 12 augusti, <http://www.rollingstone.com/politics/features/every-high-profile-republican-who-refuses-to-back-trump-w434068>, (Hämtad 2017-12-15).

⁵⁴ Video med Fisher, Marc på Washington post online, (Hämtad 2016-12-20). Se även Kranish, Michael och Fisher, Marc, *Trump Revealed – An American Journey of Ambition, Ego, Money, and Power*, New York, Scribner, (2016).

⁵⁵ Johnston, s. 39.

⁵⁶ Fisher, video.

⁵⁷ Habermannov, Maggie, “Nikki Haley Chosen as U.N. Ambassador”, 23 november, (2016), <http://www.nytimes.com/2016/11/23/us/politics/nikki-haley-donald-trump-un-ambassador.html>, (Hämtad 2017-12-15).

⁵⁸ Johnston, s. 58.

⁵⁹ Trump, s. xiv.

⁶⁰ Johnston, s. 210.

⁶¹ Fisher, video. Se även Kranish, Michael och Fisher, Marc, *Trump Revealed – An American Journey of Ambition, Ego, Money, and Power*, New York, Scribner, (2016).

⁶² Trump, s. 40.

han själv är.⁶³ En del bedömare har analyserat hans agerande utifrån de råd Trump publicerat i sina managementböcker. Då handlar det om att ställa orimliga krav för att etablera avsevärda fördelar inför en förhandling. Avsikten är att sedan backa från dessa i syfte att nå en gynnsam kompromisslösning. Samtidigt har Trump inte alltid agerat som han ger sken av i sina managementböcker.⁶⁴ Därför ska inte hans råd till andra ses som en mall för hans framtida agerande. Trump menar även att USA tydligare ska framföra sin uppfattning i olika frågor i internationella sammanhang.⁶⁵ Därmed är han inte alltigenom konsekvent eftersom det står i motsats till hans idé om att inte visa sina kort inför en förhandling.

3.1.2 Omvärldsuppfattning

Trump har inte en politisk karriär i sedvanlig bemärkelse bakom sig men han har ett flertal gånger ställt upp som presidentkandidat, i mer eller mindre seriös utsträckning. Han ställde bland annat upp för Reformpartiet, som var ett resultat av affärsmannen Ross Perots oberoende kandidaturer på 1990-talet. Trump har även varit beredd att vara mycket flexibel med sina ståndpunkter.⁶⁶

Hans arbetssätt samt hans löfte om att göra saker annorlunda i Washington ger honom kanske en högre grad av politisk flexibilitet än vad som är vanligt bland presidenter. Men en del av hans uttalanden ter sig så pass motsägelsefulla att det kan leda till problem för honom, exempelvis ifall han måste göra en väljargrupp besviken för att göra en annan grupp nöjd.

Trump säger sig beundra så ideologiskt vitt skilda presidenter som Ronald Reagan och Lyndon B. Johnson för deras förmåga att få saker och ting uträttade.⁶⁷ Trumps föreställning om en mer begränsad stat som främst skyddar befolkningen, men även ”sätter folket först”, kan te sig motsägelsefull.⁶⁸ Den föreställningen är lika svår att förena som Reagans och Johnsons politik, som återfinns i olika ändrar av det amerikanska politiska spektrat. Antagligen strävar Trumps nattväktarstat inte efter att omhänderta befolkningen med hjälp av välfärd utan istället kommer han fortsatt att koppla amerikanernas väl och ve till löften om nya möjligheter till ekonomisk tillväxt.

---

⁶³ Trump, s. 46.

⁶⁴ Se bland annat Kranish, Michael och Fisher, Marc, *Trump Revealed – An American Journey of Ambition, Ego, Money, and Power*, New York, Scribner, (2016), och Walt, Stephen M., *What Trump Got Right About Foreign Policy (And screwed up anyway.)*, Foreign Policy, 28 augusti, (2017).

⁶⁵ Se Trump.

⁶⁶ D’Antonio, ss. 318-321. Men som alltid hjälpte hans kampanjer honom att få den uppmärksamhet han ville ha vilket i sin tur hjälpte hans affärer. Det kan också ha varit hans huvudsakliga mål.

⁶⁷ Trump, s. 79

⁶⁸ Trump, s. 3.

Vissa bedömare menar att Trump inte har några djupare övertygelser. Däremot anser de att han har en intuitiv känsla för hur andra ser på saker och ting.⁶⁹ Enligt en bedömare lyssnar Trump efter ledtrådar i vad folk säger och anpassar sina svar efter det. Detta påminner lite grann om hur siare arbetar enligt en del bedömare. Dessutom håller han sig inte till fakta på samma sätt som de flesta andra gör.⁷⁰

Det vore ett misstag att tolka alla Trumps tidigare utsagor som en grund för framtida policy. Men det är likaså ett misstag att tro att Trump på något sätt kan tämjas och att han inte kommer att hålla fast vid en del av de utfästelser han gjorde under valkampanjen. Exempelvis kommer alla avtal framöver att ha ett mål nämligen att USA ska tjäna på dem, enligt Trumps tolkning av vad som gynnar landet.⁷¹

Trump's egen omvärldsanalys, enligt hans senaste bok, gör gällande att världens tillstånd beror på en säkerhetspolitisk elit i Washington, som hävdar att de kan sina saker, medan Trump menar att tillståndet i världen skvallrar om någonting annat.⁷² Mot denna bakgrund är det exempelvis inte förvånande att han tar saker i egna händer och samtalar med ledare för andra länder utan stöd från utrikesförvaltningen.⁷³ Tillsättandet av nya chefer i utrikesdepartementet sedan administrationen tillträdde har gått ovanligt långsamt.⁷⁴

Den kanske enda säkerhetspolitiska fråga som Trump ständigt återkommit till sedan 1980-talet när han först visade ett intresse för att bli politiskt aktiv är att han anser att allierade bör göra rätt för sig, vilket han anser att de inte gör. Men olika amerikanska administrationer har fört fram krav på att allierade ska betala mer för sitt försvar. Debatten om *burden sharing* inom Nato är ett exempel på en sådan seglivad fråga. På 1980-talet stod Japan och Saudiarabien i fokus för hans kritik. På senare år har han åter nämnt Saudiarabien men även Tyskland och Sydkorea.⁷⁵ Han uttrycker således konsekvent samma åsikt idag som under kalla krigets slutskede. Då var hans kritik något mer svårbegriplig eftersom Reagan-administrationen själv valt att genomföra en upprustning och han vid den tiden stod nära republikanerna. Men nu ger hans kritik extra tyngd åt redan existerande krav på *burden sharing* inom Nato.

---

⁶⁹ Traub, James, Frivärld konferens.

⁷⁰ Johnston, s. xiii.

⁷¹ Trump, s. 48.

⁷² Trump, ss. 31-32

⁷³ Landler, Mark, "Trump's Breezy Calls to World Leaders Leave Diplomats Aghast", the New York Times, 1 december, (2016), http://www.nytimes.com/2016/12/01/us/politics/trumps-off-the-cuff-remarks-to-world-leaders-leave-diplomats-aghast.html?&hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=a-lede-package-region&region=top-news&WT.nav=top-news&_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

⁷⁴ Smith, Julie, föredrag, US Defence & Security policy and transatlantic relations, Utrikespolitiska Institutet, 25 oktober, (2017).

⁷⁵ Trump, s. 34 och D'Antonio, s. 237.

En av de säkerhetspolitiska frågor Trump fokuserat på i valdebatten har handlat om terrorism. Men den har han kopplat till invandringsfrågan, vilket är ett tydligt uttryck för Trumps populism.⁷⁶ Han fångade upp farhågan för nya terrorattacker i amerikanska storstäder efter terrordåden i Frankrike.⁷⁷ Det är sannolikt mot bakgrund av detta som Trump vunnit röster och sedan visst stöd på utspel om att förhindra invandring och inresor från vissa länder i Mellanöstern.⁷⁸ Men flera av hans yttranden har även uppmärksammats som stötande eller drastiska.

Under valkampanjen definierade sig Trump mer mot Obama än sina andra motkandidater och klandrade sin företrädare för att ha försvagat USA.⁷⁹ Trump anser att Obama inte stått upp för de markeringar han gjort, exempelvis gällande en så kallad *red line* i Syrien. En synpunkt som han i och för sig delar med andra kritiker av Obama. Trump anser att USA utnyttjats av andra länder och uppträtt som en förlorare, som medgett en eftergift efter en annan, istället för att stå upp för sig själv.⁸⁰ Det senare synsättet återspeglar vad som förefaller vara Trumps syn på världen, som en plats fylld av vinnande och förlorande länder och inte en värld där multilaterala organisationer kan spela en viktig roll.⁸¹

Trump hävdar att Obama har varit en dålig president eftersom han försvagat militären och, enligt Trump, fjärrmat USA från dess allierade. Det finns dock många som anser att den tidigare presidenten George W. Bush kan sägas ha varit ledande när det kommer till att tillfälligt fjärma USA från sina allierade. Trump har även kritiserat Obama för att han gjort USA:s fiender djärvare.⁸² Säkerhetspolitiska bedömare har påtalat risken för att auktoritära regimer prövat president Obama för att se hur långt de kan gå utan att USA ingriper. Likväl skiljer sig Trumps tonläge och omvärldsuppfattning från den gängse i Washington. De senaste decennierna har sett en ökad oenighet inom USA:s säkerhetspolitiska etablissemang gällande hur USA ska agera för att leda världen. Men Trump kan till och med komma att undergräva Washingtons outtalade säkerhetspolitiska konsensus – att USA ska leda världen.

---

⁷⁶ Trump själv menar dock att han inte är emot invandring – bara mot illegal invandring, se. Trump, s. 25

⁷⁷ Intryck från Frivärlds konferens.

⁷⁸ Se bland annat Trump, s. 2 och Goldsmith, Jack, Will Donald Trump Destroy the Presidency, the Atlantic, oktober, (2017).

⁷⁹ Se Sestanovich, Stephen, The Brilliant Incoherence of Trump's Foreign Policy, The Atlantic, maj, (2017).

⁸⁰ Trump, s. 1.

⁸¹ Baker, Peter och Gladstone, Rick, With Combative Style and Epithets, Trump Takes America First to the U.N., the International New York Times, 19, September, (2017).

⁸² Trump, s. 132.

3.1.3 Karaktär

Trump gillar att markera att saker och ting görs på hans vis.⁸³ Det är en del av hans sätt att sätta sin prägel på en affär. Med andra ord handlar det om *branding*. Han är dessutom medveten om att hans publika person uppfattas som färgstark.⁸⁴ Det som dock sällan uppmärksammas är att Trump är en hårt arbetande helnykterist.⁸⁵ Dessutom finns före detta medarbetare till Trump som har en positiv bild av honom som en trevlig privatperson, som skiljer sig från det gängse intrycket av hans färgstarka offentliga personlighet.⁸⁶

Emellertid hävdar en bedömare att Trump är annorlunda än många andra i näringslivet eftersom han inte sätter ett stort värde på förtroende utan istället anser att man ska vara paranoid.⁸⁷ Det står i vart fall klart att Trump gillar förhandlingar för deras egen skull. Trump har skrivit flera bästsäljande böcker om affärer. Den första, *the Art of the Deal*, handlade om förhandlingar.⁸⁸ Om varken lagen eller fakta är till hans fördel så är han benägen att förhandla. Men han försöker även lansera uppgörelser och små fördelar som stora segrar.⁸⁹

En av hans tidigaste och viktigaste förebilder var hans mycket kontroversiella advokat Roy Cohn.⁹⁰ Han var en person som inte tvekade att ta till okonventionella metoder och som blev känd som medhjälpare till den extremt kontroversielle kommunistjägaren senator Joseph McCarthy på 1950-talet. Trump såg dock ett värde i Cohn som en person som kunde vara hänsynslös för hans räkning.⁹¹ Cohn lärde Trump att bemöta kritik med motangrepp och att använda drastiska påståenden för att avleda uppmärksamhet från en mer sansad diskussion gällande sakfrågor, vilket i flera fall inte skulle ha gagnat Trumps affärsverksamhet. Trump har uppdaterat denna metod för samtiden genom att använda sig av Twitter.

Vissa menar att Trumps karriär som affärsman har präglats av att bryta mot reglerna.⁹² En bedömare menar till och med att Trumps uppfattning om vad som behöver göras egentligen påminner om hur en diktator tänker. I viss mån kanske detta återspeglar Trumps erfarenhet som en koncernledare. Men en presidents befogenheter är mer kringskurna. Flera av de förslag som Trump säger sig vilja

---

⁸³ Johnsnton, s. 207.

⁸⁴ Se bland annat Kranish, Michael och Fisher, Marc, *Trump Revealed – An American Journey of Ambition, Ego, Money, and Power*, New York, Scribner, (2016).

⁸⁵ Se D'Antonio.

⁸⁶ D'Antonio, ss. 154-155 och 342.

⁸⁷ Johnston, s. 22.

⁸⁸ D'Antonio, s. 243. Trumps medförfattare anser att råden inte är felaktiga men att mycket går att tolka på olika vis.

⁸⁹ Johnston, s. 38.

⁹⁰ Johnston, s. 32. Se även D'Antonio.

⁹¹ Johnston, ss. 32 och 34.

⁹² Johnston, s. 51.

implementera är till exempel inte möjliga för en president att avgöra. Han kan exempelvis inte kräva att soldater följer order som är olagliga.⁹³

Trump har inte alltid varit framgångsrik. Han har tidigare tvingats låta sina fordringsägare bestämma över hans koncern under en period. På senare tid har han även haft ett fejkuniversitet i sitt eget namn. Enligt en expert på amerikanskt ledarskap vittnar detta inte om en person med omdöme, som klarar av att kliva tillbaka från avgrunden, ifall det skulle visa sig att han står inför ett potentiellt ödesdigert beslut.⁹⁴

Emellertid finns det motviker till den exekutiva makten i det amerikanska politiska systemet. Tidigt under administrationen lyckades exempelvis en enskild federal domare med att motverka Trumps första försök till att begränsa migration och flyktmottagande. *Checks and balances*, konstitutionens motviker till presidentämbetet, kommer fortsatt att aktiveras samt debatteras under resten av mandatperioden.⁹⁵ Redan nu förefaller det som att kongressen och domstolsväsendet kommer att gå stärkta ur de kommande åren på bekostnad av presidentämbetet. Det kommer att påverka förutsättningarna för nästa president.

Trump förefaller värdesätta lojalitet över allt annat.⁹⁶ Enligt en bedömare så är Trump av uppfattningen att man har fel om man inte håller med honom.⁹⁷ För hans del kan en underställds motvilja mot att göra något olämpligt ses som ett förräderi som bör straffas. Kanske färgade detta synsätt Trumps hantering av FBI-chefen James Comey. Han fick lämna sin post kanske till del för att han inte uppfattades som tillräckligt lojal mot presidenten – även om det inte var dennes uppgift att vara lojal mot Trump.⁹⁸

Inför valet 2016 underströk Trump att han är kristen.⁹⁹ Men en annan central uppfattning hos Trump lär vara hans tro på vikten av hämnd. Han lär ha sagt att hans motto är: alltid ge igen och att alltid ge igen mer.¹⁰⁰ Detta kännetecknade även delar av hans retorik i presidentvals kampanjen. Attityden kan emellertid leda till omfattande problem om den appliceras i internationella sammanhang på aktörer som mestadels är vana vid en mer modererad amerikansk hållning.

Det är inte det kristna budskapet som Trump tog från sin pastor Norman Vincent Peale. Pastorn, vid sidan av Cohn, var en annan av Trumps andra stora förebilder.

---

⁹³ Johnston, ss. 208-209.

⁹⁴ På engelska ”back from the brink”, Cohen, Eliot A., How Trump Is Ending the American Era, the Atlantic, oktober, (2017).

⁹⁵ Se Goldsmith, Jack, Will Donald Trump Destroy the Presidency, the Atlantic, oktober, (2017).

⁹⁶ Enligt en expert känd för sina verk om amerikanska ledare Cohen, Eliot A., How Trump Is Ending the American Era, the Atlantic, oktober, (2017).

⁹⁷ Johnston, s. 57.

⁹⁸ Schmidt, Michael S. och Haberman, Maggie, Mueller Has Early Draft of Trump Letter Giving Reasons for Firing Comey, The International New York Times, 1 september, (2017).

⁹⁹ Trump, s. 130. Kanske har han understrukit detta för att locka till sig kristna väljargrupper.

¹⁰⁰ Johnston, ss. 26 och 27.

Peale var en oerhört framgångsrik positivt-tänkande guru som skrev flera framgångsrika självhjälpshandböcker. Trump lyfter själv fram ”Var Positiv – Lev Lyckligt”.¹⁰¹ En bok med kapitel som ”Vänta Dig det bästa och se till att det blir Ditt”.¹⁰² Medan positivt tänkande appellerar till den amerikanska vi-klarar-det attityden, *the can-do spirit*, riskerar den även att frikoppla ens inställning från verkligheten.¹⁰³ Dessutom kan attityden ses som problematisk om den tas ur sin amerikanska kontext och appliceras i internationella sammanhang. Den kan även förstärka en övertro på, eller till och med myt om, vad USA kan åstadkomma på egen hand.

Peales inflytande över Trump kan spåras i att han ofta talar om ”det bästa” och Trumps förmåga att skaka av sig obekväma fakta. Trump säger sig tro på positivt tänkande men även på behovet av vaksamhet och misstänksamhet. En bedömare menar att detta är en motsägelse hos Trump; han ser sig som en vinnare men väntar sig trots det kritik och konflikter.¹⁰⁴ Något hans kommentarer om media vittnar om. Det finns avsevärda risker med Trumps framgångsteologi om den kommer att prägla amerikansk försvars- och säkerhetspolitik. Trump säger sig bland annat ”inte vara någon diplomat som vill att alla ska må bra”. Istället är han en affärsman som aldrig ger upp eftersom det är ”vinna som räknas”.¹⁰⁵ En expert understryker faran med presidenter som faller offer för sin egen retorik för att sedan överraskas av en motståndare som visat sig ha både initiativförmåga och en oväntad styrka.¹⁰⁶

En kritisk levnadstecknare menar till och med att Trump visar tecken på att vara en bedragare som skulle välja pengar om han var tvungen att välja mellan sin heder och pengar.¹⁰⁷ Fast att vara president är inte nödvändigtvis lukrativt. Sannolikheten är desto större att han tröttnar på det mål han uppnått, vilket han gjort tidigare.¹⁰⁸ Risken för att Trump blir en autokrat är således mindre än risken att Trump inte kan skilja sin nuvarande roll som president från sin tidigare roll som entreprenör.¹⁰⁹

En av Trumps mer uppmärksammade affärer handlar om en golfklubb i Skottland, som även berört svenska näringslivsintressen. Enligt flera skottar, som varit besvikna på uteblivna arbetstillfällen och grannar till anläggningen som drabbats

---

¹⁰¹ Trump, s. 130.

¹⁰² Peale, Norman Vincent, *Var Positiv – Lev Lyckligt*, AB Lindqvists Förlag, (1952), s. 121.

¹⁰³ För en populärvetenskaplig kritik se Lilienfeld, Scott O. och Arkowitz, Hal, “Can Positive Thinking Be Negative? Research suggests limits to looking on the sunny side of life”, *Scientific American*, 1 maj, (2011), <https://www.scientificamerican.com/article/can-positive-thinking-be-negative/>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁰⁴ D’Antonio, (2016), ss. 71-72 och 426.

¹⁰⁵ Trump, s. 6.

¹⁰⁶ Se Sestanovich, Stephen, *The Brilliant Incoherence of Trump’s Foreign Policy*, *The Atlantic*, maj, (2017).

¹⁰⁷ Johnston, ss. 208 och 209-210.

¹⁰⁸ Se bland annat D’Antonio.

¹⁰⁹ För Trumps fortsatta affärsintressen se Venook, Jeremy, *Trump’s Interests vs. America’s*, Dubai Edition, *the Atlantic*, augusti, (2017).

av trakasserier lovade Trump runt men höll tunt. Åtminstone en journalist som rapporterat om frågan har lyft fram funderingen om samma sak kommer att drabba hans väljare.¹¹⁰

3.1.4 Trump – en aktiv-negativ president

Enligt Barbers modell finns det fyra slags presidenttyper beroende på hur man kombinerar aktiv, passiv samt positiv och negativ. Svårigheten med Barbers modell är att hans klassificering tenderar att baseras på en essäistisk framställning. En sammanvägning av observationerna ovan leder till den tentativa slutsatsen att Trump kommer att vara en aktiv-negativ president. Trump vill vara framträdande – en försäljare, förhandlare eller ”cirkusdirektör” – vilket indikerar att han kan komma att ses som en aktiv president i Barbers bemärkelse. Motsatsen skulle vara en president som vill bevara saker och ting som de är.

Det är svårare att avgöra om Trump, enligt Barbers modell, kan räknas som en ”positiv” eller ”negativ” innehavare av sitt ämbete. Om han såg sitt uppdrag som en plikt skulle det återspegla ett negativt förhållningssätt. Men den som är bekväm med att påverka torde tillhöra den positiva presidenttypen enligt Barber. Trump har lett en omfattande affärsverksamhet och profilerat sig som en beslutsam affärsman. Det skulle peka på att han är bekväm med att fatta beslut och att han därmed skulle vara en aktiv-positiv president.

Samtidigt kan det visa sig att Trump inte trivs som politiker, eftersom förutsättningarna för att genomdriva beslut skiljer sig från näringslivet. Enligt Barber kan en aktiv-negativ president få svårt att hantera sin frustration och därmed föda det politiska systemet med vad Barber kallar en slags negativ politisk påverkan som till exempel försämrar relationerna till kongressen. Enligt Barber ska en sådan president även vara orosbenägen.¹¹¹ Det är inte kanske inte vad som i första hand förknippas med Trump. Men han har själv pekat på vikten av att vara ständigt vaksam.

Barbers eget exempel på en aktiv-negativ president är grundlagsfadern John Adams. Som landets andre president förde han USA till randen av krig med Frankrike, landets förutvarande allierade i frihetskriget mot Storbritannien. Han genomdrev även den första politiskt repressiva lagstiftningen, *the Alien and Seditions Acts*. Kanske återspeglar detta den typ av drama och åtgärder som Trump som en aktiv-negativ president kan orsaka. Men som Barber konstaterar var det

---

¹¹⁰ Bennholdnov, Katrin, “In Scotland, Trump Built a Wall. Then He Sent Residents the Bill.”, The New York Times, 25 november, (2016), http://www.nytimes.com/2016/11/25/world/europe/donald-trump-scotland-wall.html?_r=0. Se även Alestig, Peter, ”Vattenfall trotsar Trump – bygger skotsk vindkraft”, Svenska Dagbladet, 21 juli, (2016). Enligt Trump påverkar energiföretaget Vattenfalls planer på vindkraft utanför den skotska kusten förutsättningarna för hans skotska golfbana att lyckas locka kunder.

¹¹¹ Barber, ss. 8-11.

amerikanska politiska systemet tillräckligt robust för att överleva en sådan splittrande karaktär.¹¹²

Samtidigt kan det visa sig att den skepsis som nu riktas mot Trump förändras om han trots allt visar sig vara en framgångsrik säljare, *promoter*, av USA, på samma sätt som han ofta gjort PR för olika slags affärsprojekt, alltifrån byggnader till TV-program. Men respektive produkt har ofta förknippats intimt med Trump själv. Han har ofta velat sätta sitt varumärke, sitt *brand*, ”Trump”, på de affärer han varit engagerad i. Men det kan visa sig svårt att sätta ”Trump” före USA, som redan är ett starkt varumärke. Istället riskerar Trump så att säga att späda ut USA:s varumärke.

Statsvetaren Greenstein har pekat på Ronald Reagans kommunikationsförmåga för att bedriva politik.¹¹³ Men det är tveksamt om Trumps retorik får samma genomslag hos den amerikanska allmänheten som Reagan fick eller att om Trump kan föra fram ett budskap som får samma internationella gehör som Reagan erhöll. Visserligen ansågs Reagan länge vara en kontroversiell president. Men enligt Barbers analys går det att tolka Reagan som Trumps egentliga motsats, nämligen en passiv-positiv president.¹¹⁴ Den stora skillnaden mellan Reagan och Trump torde vara att Reagan, förutom en framgångsrik karriär som guvernör, hade ett gediget genomtänkt idéprogram, som han kunde förenkla och förmedla.¹¹⁵ Trump har inte i motsvarande grad en motsvarande intellektuell grund att stå på utan förefaller att improvisera sina åsikter i en retorisk show utan en tydlig röd tråd.

Greenstein hävdar att Reagan-administrationens åtgärder ofta var ett uttryck för vilka som verkade i Vita huset.¹¹⁶ Det är sannolikt en stark förenkling men detsamma kan visa sig ännu mer sant för Trump-administrationen vars medarbetare inte har ett centralt budskap att förhålla sig till. Detta väcker givetvis frågan om Trump är en renodlad populist, som lovar något till alla intressegrupper utan att förklara hur det hela ska finansieras. USA har en lång historia av populister. Vid det förra sekelskiftet förde demokraterna fram William Jennings Bryan, en presidentkandidat som argumenterade emot storfinansens inflytande.¹¹⁷ 1968 ställde George Wallace upp som en annan slags oberoende populist som försvarade segregering i den amerikanska södern. Ingen av dessa utgör en lämplig mall för att förstå Trumps politik. På sätt och vis är Trump en populist som ställde upp mot både det demokratiska och republikanska partiet, genom att först ha

---

¹¹² Barber, s. 9-11.

¹¹³ Greenstein, s. 155.

¹¹⁴ Barber, s. 224.

¹¹⁵ Se exempelvis Evans, Thomas W. *The Education of Ronald Reagan – The General Electric Years and the Untold Story of His Conversion to Conservatism*, Columbia University Press, (2006).

¹¹⁶ Greenstein, s. 146.

¹¹⁷ Brands, H.W. *American Colossus – The Triumph of Capitalism, 1865-1900*, Random House, (2010), ss. 545 och 549.

genomfört en gräsrotsrevolt i det senare.¹¹⁸ Men för att förstå hans säkerhetspolitik är det nödvändigt att gå ända tillbaka till 1830-talet och USA:s ursprungliga populism.

---

¹¹⁸ Intryck från diskussioner vid *the Changing Character of War programme*, Oxford, våren, (2016).

4 Trumps utrikes- och säkerhetspolitik

Detta kapitel förklarar hur radikalt Trumps syn på världen skiljer från den partiöverskridande syn som dominerat amerikansk utrikespolitik i 70 år. Kapitlet analyserar om Trumps synsätt börjar få genomslag i amerikansk försvars- och utrikespolitik som berör: Mellanöstern, Asien och Europa.

4.1 Populism och utrikespolitik – den jacksonska traditionen

Trots att Trump inte har en intellektuellt grundmurad agenda går hans säkerhetspolitik att inordna i en specifik amerikansk utrikespolitisk tradition. Walter Russell Mead har identifierat fyra återkommande utrikespolitiska inriktningar, eller traditioner, som han menar kännetecknar amerikansk utrikespolitik vid olika tidpunkter genom historien. Det finns flera andra sätt att diskutera presidenters utrikespolitik. Något som underlättar är om de själva gett namnet åt en doktrin. Men Trump har inte suttit tillräckligt länge eller mött en säkerhetspolitisk utmaning där han haft tillfälle att ge namn åt en sådan doktrin.

Det är mycket i den så kallade jacksonska inriktningen, som är döpt efter USA:s sjunde president Andrew Jackson (i ämbetet 1829-1837), som stämmer in på Trump. Jackson kan ses som en populist men inte en idealist. Han ville se ett USA som inte engagerade sig internationellt men som hade en förmåga att slå tillbaka mot fiender.¹¹⁹ Trumps retorik appellerar till traditionens folklighet där världen beskrivs som svekfull mot USA och Washington som elitens näste. En bedömare menar att Trump inte heller förefaller anse att den rådande internationella ordningen gynnar USA i tillräcklig omfattning.¹²⁰ En detalj i sammanhanget är att Trump hängt Jacksons porträtt i det ovala rummet. Trumps tidigare chefsstrateg Stephen Bannon lär även ha kallat Trumps installationstal för ”jacksonskt”.¹²¹

Den jacksonska traditionen är den minst ansedda i USA såväl som utomlands. Den knyter an till en ovanlig amerikansk självuppfattning om USA som ett land baserat på en folklig gemenskap och inte som annars är vanligt, som speciellt eftersom landet vilar på idéer. Inriktningen har dessutom delvis ett arv av både rasism och en snäv tolkning av kristendom. Den jacksonska inriktningen ses även som ett uttryck för vad som kan kallas det cowboy-likade draget i delar av amerikansk

¹¹⁹ Mead, Walter Russell, “The Jacksonian Tradition”, the Hudson Institute, 20 januari, (2017), <https://www.hudson.org/research/13258-the-jacksonian-revolt>, (Hämtad 2017-12-15).

¹²⁰ Grevi, Giovanni, Lost in transition? Us foreign policy from Obama to Trump, Discussion Paper, European Policy Centre, 2 December, (2016), s. 6.

¹²¹ Greenwood, Max, “Trump hangs portrait of Andrew Jackson in Oval Office”, the Hill (online), <http://thehill.com/homenews/administration/316115-trump-hangs-portrait-of-andrew-jackson-in-oval-office>, (Hämtad 2017-12-15).

utrikespolitik där känslor snarare än resonemang avgör agerandet. I kontrast till detta förordar de hamiltonska och wilsonska inriktningarna ett USA som leder den internationella ordningen, genom exempelvis avtal.¹²²

Emellertid kan dessa traditioner inte lika lätt uppbåda ett folkligt stöd som den jacksonska traditionen kan. Inriktningens fördel är att den kan övertyga det amerikanska folket om att det finns verkliga faror som hotar USA. Men en väljarkår i vilken jacksonska argument fått ett avgörande genomslag förblir övertygad eftersom den jacksonska inriktningen inte inbjuder till omprövningar av redan fattade beslut. Det kan exempelvis bli ett problem om en militär operation med stort folkligt stöd visar sig ett vara ett misstag. Populistiska argument som använts för att genomdriva insatsen kan ha fått en så pass stor effekt att väljarkåren inte är mottagliga för nyanserade resonemang som tillkommer i ett senare skede. Av samma skäl kan den jacksonska inriktningen även föranleda emotionella överreaktioner om landet drabbas av ett bakslag.¹²³ Det kan ytterligare förvärra en internationell kris eftersom USA då är mindre benäget att söka en förhandlingslösning.

Trump har definierat sig mot Obama och dennes utrikespolitik. Men på ett övergripande sätt är det möjligt att tolka Trumps hållning som en fortsättning av den trend som Obama inlett och som kan ses som en strategisk återhämtning. Där USA är mer återhållsamt med omfattande säkerhetspolitiska åtgärder än under Bush-administrationen. Trump förordar dock till skillnad från Obama inte en ledande och nätverkande roll för USA. Där Obama lagt fram avtal kommer Trump i första hand inleda förhandlingar, i bemärkelsen hårda affärsmässiga uppgörelser snarare än diplomatisk hänsyn till det gemensamma bästa. Möjligen kan Trump komma till sin rätt och positivt överraska omvärlden med sin förhandlingsteknik. Den kanske lämpar sig för samtidens mer geopolitiskt betonade nollsummespel inom säkerhetspolitiken. Exempelvis ser stormakter som Ryssland internationell politik som ett nollsummespel där en måste förlora något om en annan part vinner en fördel.

Liksom Obama representerar Trump en återhållsam hållning vad det gäller internationella åtaganden. Trots uttalanden om exempelvis IS förordar Trump inte omfattande militära operationer som pågår under lång tid. Han har tvärtom kritiserat sådana.¹²⁴ Till skillnad från Obama hålls dock Trump inte tillbaka av det så kallade Washingtonkonsensus som sagt råda inom utrikespolitiken. Därmed skulle han exempelvis kunna komma att på sikt välja att avsevärt reducera amerikanska militära åtaganden i omvärlden. Men om USA blir utmanat kommer dock Trump – om den jacksonska traditionen präglar administrationen – att vara villig att gå längre än sin företrädare.

---

¹²² Mead, ss. 225, 226, 243, 246-247 och 261-262.

¹²³ Mead, ss. 225, 226, 243, 246-247 och 261-262.

¹²⁴ Se bland annat Trump.

Visserligen var nationalism och protektionism utmärkande för Trumps valkampanj men bedömningar om hans utrikespolitik är alltså behäftade men en ovanligt hög grad av osäkerhet.¹²⁵ Det som sades i valrörelsen ska åtminstone inte vanligtvis förväxlas med hur utrikespolitiken fortsatt kommer att utformas.¹²⁶ Administrationen har svängt i frågor eller fördröjt genomförandet av vallöften, såsom att USA ska träda ur NAFTA respektive flytta den amerikanska ambassaden i Israel till Jerusalem.

Sannolikt kommer Trump dock att fortsatt knyta sin retorik till sådant som spelar på det amerikanska folkets rädslor för att drabbas av en attack. Det kan handla om terrorism vilket kopplas till utspel om migration från Mellanöstern och vikten av att bekämpa IS. Men det kan också inbegripa kärnvapenhotet från Nordkorea. Trumps nationalism ska dock inte förväxlas med att han vill värna en framträdande roll för USA.

4.1.1 Ett USA som inte leder världen

Den kanske största omställningen för omvärlden med anledning av Trumps utrikespolitik är att han i kontrast till sina företrädare sannolikt ser främst, eller till och med enbart, till landet USA:s nationella intressen. Detta i kontrast till vad som kan ses som internationella amerikanska intressen, som den amerikanska världsordningen, med dess tillhörande multilaterala institutioner. Det kan alltså visa sig att Trump har avgränsat bort ett amerikanskt ledarskap av den amerikanska världsordningen. Men andra ord kommer han inte att värna amerikanska värderingars spridning globalt eller vilja leda övergången till en multipolär värld, utan istället göra en snäv kalkyl av vad han anser bör vara i nationens intresse.

Som Trump själv uttrycker det vill han ”utveckla en utrikespolitik baserad på amerikanska intressen”. Han anser att USA lagt för mycket resurser på att bygga upp andra länder medan USA blivit försvagat och att allierade inte gjort rätt för sig.¹²⁷ Detta ligger närmare ett nollsummespels tänkande än det traditionella amerikanska synsättet. Det präglades av internationell samverkan och samordning i syfte att göra världen säkrare och därmed öka den globala tillväxten, vilket sammantaget anses gynna USA på sikt.

En del av Trumps uttalanden, såsom ”Amerika först”, har fått en del bedömare att frukta en återgång till den amerikanska isolationism som rådde under 1930-talet.¹²⁸ Men det är snarare jacksonsk populism som kännetecknar Trump-administrationen än isolationism. Begreppet *America First* återfinns på Vita husets hemsida men

---

¹²⁵ Grevi, s. 1.

¹²⁶ Raji, Azita, *Transatlantic Relations in a New Era, The Future of Europe and the Transatlantic Link* Fri världs konferens, 14 november, (2016).

¹²⁷ The New York Times, Transcript: Donald Trump's Foreign Policy Speech, 27 april, (2016).

¹²⁸ Grevi, ss. 6-7 och 6-7 [Notera feltryck i original artikeln; 6-7 dyker upp två gånger.].

Trump-administrationen har tonat ned begreppets betydelse något.¹²⁹ Samtidigt kommer Trumps hållning fortsatt att kunna leda till genomgripande förändringar i amerikansk säkerhetspolitik vilket kan komma att få avsevärda följder för allierade och partners.¹³⁰

Till följd av Trump-administrationens inriktning av amerikansk säkerhetspolitik finns det potentiellt stora problem att samla väst till ett gemensamt agerande. En försvarande omständighet vore om det visar sig att USA och Europa inte längre delar en grundläggande syn på vad som är de viktiga utgångspunkterna för global politik. Om USA och Europa inte längre har en samsyn kan väst inte sätta den globala agendan för vad som är prioriterade frågor.¹³¹

Trump-administrationen kan dessutom visa sig vara än mer radikal på grund av en rad olika yttre omständigheter. En sådan är den stora recessionen efter 2008. En annan är ökad populism i flera länder. Dessutom tillkommer regionala stormakters försök att återgå till en slags 1800-tals politik där de hävdar intressesfärer på bekostnad av mindre länder. Om Trump-administrationen sitter i två mandatperioder eller tvingas hantera en stor avgörande säkerhetspolitisk fråga kommer den kanske att få möjligheten att i grunden omdefiniera amerikansk utrikes- och säkerhetspolitik som den sett ut sedan slutet på det kalla kriget.

4.1.2 Några Trumprelaterade säkerhetspolitiska risker

En mycket omdebatterad idé, med begränsat stöd inom säkerhetspolitiska kretsar, men som stämmer in på Trumps uttalanden och den jacksonska skolan är den så kallad *off-shore balancing* strategin. Strategin skulle innebära ett minskat amerikanskt militärt fotavtryck utomlands. Exempelvis skulle USA då ha väsentligt färre permanenta baser och styrkor utomlands.¹³² På flera platser i världen, såsom Europa, skulle den stabiliserande säkerhetspolitiska effekten av en

---

¹²⁹ Vita huset, America First Foreign Policy, <https://www.whitehouse.gov/america-first-foreign-policy>.

¹³⁰ Se bland annat Strategic Survey 2017 – The Annual Assessment of Geopolitics, the IISS, (2017), s. 23.

¹³¹ Michel, Leo, After the US Election: European Security and the Future of the Transatlantic Link (Keynote), The Future of Europe and the Transatlantic Link Fri världs konferens, 14 november, (2016).

¹³² Mearsheimer, John J. och Walt, Stephen M., "The Case for Offshore Balancing – A Superior U.S. Grand Strategy", Foreign Affairs, Juli/augusti, (2016), ss. 70-83. Se även Layne, Christopher, The Peace of Illusions – American Grand Strategy from 1940 to the Present, (2006), ss. 23-28. Vissa menar att Obama-administrationen tog flera kliv i riktningen mot en *off-shore balancing* strategi i Europa innan relationerna relationen till Ryssland försämrades mot bakgrund av Ukrainakrisen. Men en *off-shore balancing* strategi skulle kunna bli ännu mer drastisk om den kopplas samman med ett noll-summespels tänkande. Enligt strategin skulle USA bara ingripa om det föreligger ett hot om att en viktig region kan tas över av eller domineras av en motståndare till USA. I Europa skulle det exempelvis kunna vara Ryssland och i Persiska viken kanske Iran. USA skulle även ingripa till stöd för allierade som angripits.

kontinuerlig närvaro riskera att upphöra. Riskerna med denna strategi är att den riskerar att överskatta USA:s förmåga. Exempelvis skulle en militär insats kanske inte hinna fram i tid till en allierad.¹³³ Istället för att försvara ett territorium skulle USA och dessa allierade kanske behöva återerövra territoriet. En återttagandeoperation skulle kunna visa sig svår att genomföra. Men för Europas del fortsätter Trump-administrationen i nuläget att fullfölja det skifte som inleddes under Obama-administrationen från att ha reducerat till att istället återföra förmågor till Europa.¹³⁴

En amerikansk *off-shore balancing* strategi vore ett sätt att i grunden göra om den amerikanska säkerhetspolitiska hållningen som omvärlden vant sig vid sedan det kalla krigets slut. *Off-shore* strategin har även en klangbotten i breda folklager eftersom den ligger närmare allmänhetens önskan om färre omfattande internationella engagemang. Om den skulle implementeras skulle den därmed kunna ses som ett uttryck för den jacksonska traditionen. Vidare står Trumps målsättning om en stor amerikansk försvarsmakt inte nödvändigtvis i ett motsatsförhållande till *off-shore balancing*.¹³⁵ Förslag om att ändra USA:s hållning internationellt skulle dock leda till en kamp i Washington inom administrationen och med kongressen. I det senare fallet kommer det att handla om att ett minskat internationellt fotavtryck ställs mot partieliter i både det demokratiska och det republikanska partiet som vill att USA ska vara fortsatt engagerat i omvärlden.¹³⁶

En annan Trump-specifik risk för USA och omvärlden är att Trump kan komma att förvärra en redan spänd situation. Trump förkastar president Theodore Roosevelts klassiska uppmaning om att USA ska ”tala mjukt men bära en rejäl påk”. Trump menar istället att USA ska tala högt och tydligt för att visa vad landet tycker.¹³⁷ Det kan dock leda till replikväxling och retorikspiraler med ökad spänning som följd. I USA är han känd för att överdriva. Men utanför USA finns inte samma förståelse för hans sätt att uttrycka sig. Hans utspel i USA underblåser den jacksonska inriktningen i amerikansk utrikespolitik.¹³⁸ Om Trump inte har en egen uppfattning i en fråga kan stämningar i kongressen och hos republikanerna komma att avgöra vilka åtgärder administrationen genomför exempelvis i

¹³³ O’Hanlon, Michael E., *Healing the Wounded Giant – Maintaining Military Preeminence While Cutting the Defense Budget*, Brookings, (2013) s. 20.

¹³⁴ Se Fredrik Lindvall och Mike Winnerstig, 2017, *Väpnad solidaritet - USA:s militära närvaro i Europa fram till 2020*.

¹³⁵ Grevi, ss. 6-7 och 6-7 [Notera feltryck i original artikeln; 6-7 dyker upp två gånger].

¹³⁶ Intryck från Traub, föredrag.

¹³⁷ Trump, s. 32. Han föredrar att citera boxaren Mike Tyson som menar att ”alla har en plan till dess att de blir slagna på käften”.

¹³⁸ Från diskussion, Neretnieks, Karlis, *After the US Election: European Security and the Future of the Transatlantic Link*, *The Future of Europe and the Transatlantic Link* Fri världs konferens, 14 november, (2016). Att gå till det yttersta för att testa sin motståndare så kallat brinkmanship är mycket riskabelt och kan leda fram till situationer som Kubakrisen.

förhållande till Kina.¹³⁹ Det kan ha en tillbakahållande effekt på amerikanskt agerande. Men det förutsätter att beslutfattare i kongressen inte har låtit sig påverkas av stämningar som Trump oavsiktligt piskat upp i USA.

Kanske följer Trump sin egen förhandlingsteknik som han presenterade i sin bok *the Art of the Deal*. Men Trump anser att USA måste agera om landet markerat att en viss punkt inte får överskridas, en så kallad *line in the sand*.¹⁴⁰ Oavsett vilket finns det en risk att en mellanstatlig incident förvärras istället för att hanteras med sedvanliga diplomatiska åtgärder.¹⁴¹ En konsekvens skulle kunna vara att beslutfattare i ett land tror sig kunna agera obehindrat för att sedan överraskas av att den amerikanska administrationen snabbt ändrar sin retorik och sitt agerande. Möjligen var det ett sådant missförstånd från Assad-regimens sida som föregick de amerikanska robotattackerna mot Syrien i april 2017.¹⁴² Kanske handlar en del av hans tidiga uttalanden om Kina, som retade upp Peking, om att han försöker skaffa vad han ser som fördelaktiga utgångspunkter inför kommande förhandlingar med Kina. Men det är inte säkert att Kinas ledning uppfattar det så eller kan tolerera en sådan replikväxling inför sina egna undersåtar.

Om Trumps uttalanden och åtgärder skulle komma att undergräva diplomatiska ansträngningar och en motsättning övergår i en öppen väpnad konflikt är en seger den enda acceptabla utgången för Trump, som ser sig som en så kallad vinnare enligt hans sätt att se på världen. Ett problem för USA är att Trumps behov av att verka slagfärdig kan utnyttjas av motståndare, eller allierade för den delen. De kan antingen smickra honom för att få som de vill eller provocera honom till att låta USA göra något överilrat som tjänar deras syften.

Trump säger sig vilja vara oförutsägbar. Likväl kan det vara värt att titta närmare på några aspekter av Trumps framtida politik.

---

¹³⁹ Traub, föredrag.

¹⁴⁰ Trump, s. xiii.

¹⁴¹ Se Gordon, Philip, *A Vision of Trump at War – How the President Could Stumble Into Conflict*, Foreign Affairs, Maj/Juni, (2017), s. 10.

¹⁴² Om angreppet se: Gordon, Michael R., Cooper, Helen och Shear, Michael D., ”Dozens of U.S. Missiles Hit Air Base in Syria”, the New York Times, 6 april, (2017), https://www.nytimes.com/2017/04/06/world/middleeast/us-said-to-weigh-military-responses-to-syrian-chemical-attack.html?_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

4.2 Försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar

4.2.1 Försvarsmakten

Trump har sagt att begränsningen av utgifterna för försvarsmakten måste upphöra. Denna begränsning är känd som de så kallade automatiska utgiftsbegränsningen, *sequestration*.¹⁴³ Dessutom ville han öka försvarsutgifterna med tio procent.¹⁴⁴ Men Trump-administrationens satsning på ökade försvarsutgifter, om den genomförs, kommer sannolikt att vara mer modest i verkligheten än retoriken ger sken av. Det skulle dock utgöra mindre än hälften av de försvarssatsningar som Reagan-administrationen gjorde under början av 1980-talet. Dessutom kommer Trump-administrationens försvarsutgifter att minska efter 2020 enligt de planer som låg för handen under 2017. Om planerna fullföljs kommer USA:s försvarsbudget inte att utgöra ett större belopp vid slutet av denna mandatperiod än de gjorde när den inleddes.¹⁴⁵

Trump anser att den amerikanska försvarsmakten helst skall vara så stark och synlig att USA inte ska behöva använda den.¹⁴⁶ Denna avskräckning ligger i linje med den jacksonska traditionen. Det handlar alltså om en slags omfattande avskräckning, men kritiker menar att det både är oekonomiskt och onödigt med en försvarsmakt som speglar behov från det kalla kriget.¹⁴⁷ Men Trump anser att en stor försvarsmakt är billigt jämfört med vad han ser som alternativet. Han menar att USA köper sig fred med en stor försvarsmakt och att den även är bra för ekonomin, eftersom försvarssatsningar enligt honom ger arbetstillfällen i USA.¹⁴⁸

Redan på 1980-talet när landet stod som starkast under Reagan-administrationen, strax innan USA gick segrande ur kalla kriget, ansåg Trump att USA borde förändra sin säkerhetspolitik och få allierade att betala mer till sina respektive försvarsmakter. Såsom Trump ser det skyddar USA sina allierade vilket är kostsamt och de måste därför öka sina försvarsutgifter.¹⁴⁹

Amerikanska krav på att allierade ska vara med och dela på ansvaret genom att öka sina försvarsutgifter, så kallad *burden sharing*, är snarare regel än undantag i

---

¹⁴³ Grevi, s. 8.

¹⁴⁴ Pettypiece, Shannon och Dlouhy, Jennifer A., Trump to Propose 10% Defense Increase in Budget Plan, Aides Say, Bloomberg, 27 februari, (2017), <https://www.bloomberg.com/politics/articles/2017-02-27/proposed-trump-budget-said-to-boost-defense-spending-cut-epa>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁴⁵ Se Bergstrand, Bengt-Göran, President Trumps första försvarsbudget i ett historiskt perspektiv, FOI Memo 6303, (2017).

¹⁴⁶ Trump, ss. 3 och 33.

¹⁴⁷ Seminarium FOI.

¹⁴⁸ Trump. S. 33.

¹⁴⁹ Trump, s. 47.

transatlantiska sammanhang. Men det är kanske ännu svårare att övertyga Nato-allierade i Europa att göra mer genom den konfrontatoriska attityd Trump visade upp i Bryssel 2017. Genom sitt agerande har Trump förstärkt viljan i Tyskland och Frankrike att söka förmå Europa att ta ansvar för sin egen säkerhet, eftersom de inte litar på USA i samma utsträckning som tidigare. På sikt skulle en ökad europeisk försvarsförmåga kunna göra Europa mindre beroende av USA och därmed minska USA:s inflytande över sina allierade.¹⁵⁰ Men liksom tidigare kan det trots allt visa sig vara svårt att övertyga allierade om att göra mer när den amerikanska försvarsbudgeten ökar.¹⁵¹

4.2.2 Mellanöstern

I linje med att allierade och partners bör göra mer anser Trump att Irak nu borde betala mer för sitt eget försvar.¹⁵² Men han kan ibland vara motsägelsefull i sina åsikter vilket även märks när det kommer till Mellanöstern och Afghanistan. Trump kommer sannolikt inte att förorda regimskiftet, så kallad *regime change*, eller nationsbyggande, *nation building*. Sådant har förknippats med stora militära operationer och han har sagt att han inte vill se militära operationer vars slutdatum är okänt. Han har sagt att han vill se en rad krav uppfyllda innan USA inleder en militär operation. Det ska finnas ett direkt hot mot amerikanska intressen och hotet ska förstås av den amerikanska allmänheten. Dessutom ska det finnas en tydlig målsättning samt en plan både för att sätta igång en insats och för att avsluta den. Konkret innebär kravet också att den amerikanska befolkningen ska förstå var på jordklotet som konflikten äger rum.¹⁵³ När det kommer till Afghanistan har Trump visserligen sagt att USA inte kommer att ägna sig åt nationsbyggnad, men samtidigt avser USA förstärka den militära insatsen.¹⁵⁴

Det är inte överraskande att Trump lät bomba Syrien efter att regimen använt kemiska stridsmedel. Det var ett sätt för Trump att visa att han till skillnad från Obama stod för *red lines*. Samtidigt skiljer sig Trump inte alltför mycket från Obama i och med att Trump inte heller vill se stora markoperationer med amerikanska styrkor. Något som, enligt en amerikansk utrikespolitisk expert, däremot förvånar är att en president gjorde Saudiarabien till sitt första resmål.¹⁵⁵

¹⁵⁰ Angående Tyskland och Frankrike se Frum, David, Trump's Tript Was a Catastrophe för US-Europe Relations, *The Atlantic*, 28 maj, (2017), och The BBC, France's. Macron seeks joint defence force under EU reforms, the BBC online, 26 september, (2017), <http://www.bbc.com/news/world-europe-41403394>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁵¹ Walt, Stephen M., What Trump Got Right About Foreign Policy (And screwed up anyway.), *Foreign Policy*, 28 augusti, (2017).

¹⁵² Trump, s. 34.

¹⁵³ Grevi, s. 7 [andra gången sidnumret dyker upp], och Trump, s. 36.

¹⁵⁴ Fischer-Baum, Reuben och Vitkovskaya, Julie, How Trump is changing America's foreign policy, *The Washington Post*, 14 september, (2017).

¹⁵⁵ Smith, föredrag. Hon anser dessutom att det är överraskande att Trump inte tog tillfället att göra ett sedanligt överraskningsbesök bland amerikanska trupper i en närliggande krigszon.

Trump säger sig vilja återetablera en nära relation mellan USA och Israel, eftersom han anser att landet är en viktig partner på många områden och den enda demokratin i regionen.¹⁵⁶ Han har sannolikt stärkt sina relationer till Israels regering genom att inte aktivt stödja tvåstatslösningen på Israel-Palestina konflikten.¹⁵⁷ Trots Trumps retorik är det inte sannolikt att frågan är prioriterad eftersom den hanteras av hans svärson som inte har en gedigen erfarenhet av konfliktlösning.

Initialt sade Trump sig se IS som det största akuta hotet mot USA. Han menar att de kan organisera ett nytt 11-september och hans administration kan visa sig villig att samverka med alla länder som motverkar IS, inklusive Ryssland.¹⁵⁸ Även om han övergett en del frågor från valkampanjen förefaller det att han är benägen att hålla fast vid säkerhetspolitiska frågor som har en direkt koppling till säkerheten för amerikaner i USA.

Både före och efter valet har Trump ifrågasatt Iranavtalet.¹⁵⁹ Trump varnade för att iranska kärnvapen skulle leda till en kapprustning i Mellanöstern och att han inte kommer att tillåta att Iran bygger kärnvapen även om det innebär att han själv måste förhandla med de iranska ledarna.¹⁶⁰ Eftersom han kritiserat Obamas vilja till dialog får även detta påstående från Trump ses som något motsägelsefullt. Avtalet är emellertid inte ett bilateralt avtal mellan USA och Iran utan involverar även amerikanska allierade. Om USA ensidigt säger upp avtalet utan samverkan med allierade kan det bli svårt att få deras stöd för andra säkerhetspolitiska åtgärder.¹⁶¹ Om Iranavtalet skulle falla på grund av USA blir det dessutom sannolikt ännu svårare att övertala länder som Nordkorea att avbryta sina kärnvapenprogram.

4.2.3 Asien

Under Trump har USA övergett planerna på att delta i frihandelsavtalet *the Trans-Pacific Partnership*, TPP, i Asien och Stilla-havsområdet. Det ligger i linje med hans motvilja mot multilaterala lösningar, och frihandelsavtal i synnerhet. Men inställningen avviker från den hittills rådande synen, framförallt inom det republikanska partiet, att USA ska vara en handelstillvänd nation. En bedömare understryker att Trumps syn även gäller Parisavtalet om klimatet och att

---

¹⁵⁶ Trump, s. 39.

¹⁵⁷ Fischer-Baum, Reuben och Vitkovskaya, Julie, How Trump is changing America's foreign policy, the Washington Post, 14 september, (2017).

¹⁵⁸ Grevi, s. 8.

¹⁵⁹ Trump, s. xi.

¹⁶⁰ Trump, s. 41. En beredskap som skulle kunna kontrasteras med den kritik som riktades mot Obama när han sade sig vara beredd att tala med Iran.

¹⁶¹ Michel, Föredrag. Men Trump anser att koalitionen bakom Iranavtalet inte är värd att bygga vidare på. Enligt honom var flera länder alltför ivriga att på att inleda affärsrelationer med Iran, se Trump, ss. 40-41.

inställningen bidrar till osäkerhet utomlands om USA:s hållning på lång sikt.¹⁶² Genom sitt agerande försvagar USA dessutom sin egen position inte bara i Asien och Stillahavsområdet utan inom hela det internationella systemet.

Även det fåtal experter som stödjer en så kallad *off-shore balancing* strategi menar att den inte skulle gälla för Kina eftersom landet är USA:s enda verkliga rival. Därför behöver USA ha en omfattande närvaro i Fjärran Östern.¹⁶³ Ett amerikanskt fokus på Asien kan ses som en reaktion på den förändrade globala maktbalans där Asien anses bli alltmer betydelsefullt. Men till skillnad från Obama-administrationen kommer Trumps administration sannolikt enbart att vidmakthålla den militära dimensionen av den så kallade återbalanseringen till Asien.

Trump är tydlig med att Kina är USA:s rival. Han menar att Kina stjälar jobb och teknologier från USA förutom att landet skaffar sig exportfördelar.¹⁶⁴ Men Trumps inställning till Kina har varit tudelad. Han har ännu inte uppfyllt sitt vallöfte om att peka ut Kina som ett land som manipulerar värdet på sin valuta för att uppnå konkurrensfördelar som ökad export.¹⁶⁵ Själv anser Trump att det finns två slags Kina. Ett bra som bland annat bygger städer och ett dåligt som kontrollerar sina medborgare, exempelvis när det kommer till internet.¹⁶⁶

Han anser att USA:s målsättning ska vara att ta bort Kinas fördelar. Det kräver tuffa förhandlingar men förutsättningen är enligt honom att inte avslöja sin position, men att samtidigt vara flexibel.¹⁶⁷ Möjligen låg detta bakom hans utspel innan tillträdet som president om att det är dags att överge policyn om ett Kina, den så kallade *one-China policyn*, som legat till grund för sino-amerikanska relationer sedan 1970-talet.¹⁶⁸ Enligt honom måste Kina lära sig att det innebär dåliga affärer att utnyttja sin främsta kund.¹⁶⁹ Trump förefaller anse att Kina är mer beroende av USA än vice versa, trots Kinas stora innehav av amerikanska statspapper. Skälet är att USA hittills varit en viktig exportmarknad för Kina.¹⁷⁰

Samtidigt har Trump gradvis kommit till insikt om hur beroende han är av Peking för att komma vidare med den linje han driver mot Nordkorea.¹⁷¹ Trumps inställning till Nordkorea illustrerar att han inte överger de internationella konflikter och frågor som han uppfattar direkt knyter an till amerikanska

---

¹⁶² Smith, föredrag.

¹⁶³ Grevi, s. 7 [första gången sidnumret dyker upp].

¹⁶⁴ Trump, ss. 42-43.

¹⁶⁵ Grevi, s. 8.

¹⁶⁶ Trump, ss. 41-42.

¹⁶⁷ Trump, ss. 44-45.

¹⁶⁸ Chin, Josh, "Beijing Concerned by Trump Questioning 'One China' Policy on Taiwan", i the Wall Street Journal, 12 december, (2016), <http://www.wsj.com/articles/beijing-seriously-concerned-by-trumps-one-china-remarks-1481529635>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁶⁹ Trump, s. 47.

¹⁷⁰ Trump, ss. 44-45.

¹⁷¹ Smith, föredrag.

medborgares säkerhet i USA. Detta kan till del bero på att han tror att det är den slags säkerhetspolitiska frågor som hans väljarbas intresserar sig för.

4.2.4 Europa: Transatlantiska relationer och Ryssland

Förutom hanteringen av Kina är Ryssland en av de största utmaningarna.¹⁷² Efter Trumps tillträde hade Ryssland möjligen räknat med bättre relationer än de som nu är fallet. Den dåliga relationen är till del ett resultat av den ryska inblandningen i det amerikanska presidentvalet och den efterföljande undersökningen som bedrivs av den respekterade tidigare FBI-chefen Robert Mueller.¹⁷³ Denna slags gedigna undersökningar kan snubbla över saker som väcker ännu större uppmärksamhet än det som i första hand skulle undersökas.¹⁷⁴ Problem av den här typen har förekommit tidigare i USA. Frågan är hur skadeskjuten Trump-administrationen blir. Trumps relationer till det republikanska partiet kan försämrats. Det kan bli svårt att bedriva politik om nyckelpersoner avgår eller om Vita huset drabbas av handlingsförlamning. Det mest extrema fallet vore en Watergate-liknande situation där Trump tvingas avgå.

Den före detta CIA-chefen Michael Hayden varnade tidigt för att Trump är ”en nyttig idiot” för Rysslands del.¹⁷⁵ Att Trump tidigare varit något Rysslandstillvänd är inte överraskande. Trump förefaller ha en svaghet för auktoritära regimer som inte tillåter oroligheter.¹⁷⁶ Han har även sagt sig se Ryssland som en viktig potentiell partner i kampen mot terrorism.¹⁷⁷

En del bedömare ser en motsägelse i Trumps löften om ökade försvarsutgifter samtidigt som Trump säger sig vilja se förbättrade relationer till Ryssland.¹⁷⁸ Trump har sagt att USA behöver ett starkt försvar med ”det bästa missilförsvaret” och den främsta cyberkriksförmågan samt vältränade styrkor.¹⁷⁹ Inget av dessa mål ligger i fas med att förbättra de amerikanska relationerna med Ryssland.

Innan de senaste årets förvecklingar mellan USA och Ryssland pekade åtminstone en bedömare på att det finns en risk för att Trump inte skulle vara villig att i alla avseenden försvara Europa gentemot Putins Ryssland.¹⁸⁰ Trumps tolkning av amerikanska nationella intressen är snävare än den gängse och sätter ett begränsat

---

¹⁷² Trump, s. 42.

¹⁷³ Ford, Matt och Serwer, Adam, Robert Mueller’s First Charges, the Atlantic, oktober 27, (2017), <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/10/robert-mueller-sealed-indictment/544292/>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁷⁴ Smith, föredrag.

¹⁷⁵ Michel, föredrag.

¹⁷⁶ Grevi, s. 6, [första gången sidnumret dyker upp].

¹⁷⁷ Grevi, s. 8.

¹⁷⁸ Michel, föredrag och efterföljande diskussion.

¹⁷⁹ Trump, s. 47.

¹⁸⁰ Grevi, ss. 6-7, [första gången sidnumret dyker upp].

värde på allianser.¹⁸¹ Om allierade inte betalar mer för sin egen säkerhet har Trump sagt sig vara beredd att ompröva USA:s åtaganden inom ramen för kollektiv säkerhet.¹⁸² Kanske är detta ett uttryck för hans förhandlingstaktik. Enligt hans utspel strömmar nu allierades pengar in i Nato efter den amerikanska försvarsministerns besök hos de allierade i februari.¹⁸³ Detta i sin tur är ett uttryck för hans retorik.

Detta återspeglar båda hans användning av *hyperbole* om vad som faktiskt åstadkommit av administrationen och hans syn på relationer som transaktioner. Det amerikanska budskapet att alla måste ta sitt ansvar när det gäller försvarsutgifter kan komma att förstärkas ytterligare. Trump har dock fel när han påstår att USA står för 73 procent av Nato:s budget. USA:s har visserligen en större försvarsbudget än sina Nato-allierade. Men till skillnad från flera av dem har USA även omfattande åtaganden i många andra delar av världen än Europa. Egentligen står USA för 22 procent av Nato:s utgifter.¹⁸⁴ Trump har modererat sin kritiska syn på Nato, men han har tidigare sagt att alliansen borde ägna sig mer åt terroristbekämpning.¹⁸⁵ Detta ligger faktiskt i linje med två viktiga Nato-allierades inriktning. Både Frankrikes och Storbritanniens ser terrorism som en av de främsta säkerhetspolitiska prioriteringarna.

Trump har uppmärksammat Brexit och sett det som ett uttryck för varhän EU är på väg.¹⁸⁶ Sannolikt kommer frihandelsavtalet mellan USA och EU, *the Transatlantic Trade and Investment Partnership*, TTIP, inte att genomföras så snart som det var tänkt eller ens överhuvudtaget.¹⁸⁷ En amerikansk bedömare menar dock att idén om att etablera TTIP kommer att leva kvar. Men att det är ett förslag som kommer att tonas ned under ett par år.¹⁸⁸

Det är just Europas stora ekonomiska betydelse för USA som talar till Europas fördel i relationerna med Trumps USA.¹⁸⁹ Det ömsesidiga ekonomiska beroendet kan komma att ha en modererande effekt på transatlantiska relationer. Trump vill locka tillbaka företag till USA så att fler arbetstillfällen skapas i landet.¹⁹⁰ Då blir

---

¹⁸¹ Grevi, s. 7, [andra gången sidnumret dyker upp].

¹⁸² Grevi, s. 8.

¹⁸³ Dye, Jessica, "Money 'pouring in' from US's Nato allies, Trump says", the Financial Times, 1 mars, (2017), <https://www.ft.com/content/8df29e05-1f05-32f0-8b5c-3d61dbdb3700>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁸⁴ Michel, föredrag. Se även Oreskes, Benjamin, Trump is way off on how much of NATO's budget is paid by the U.S., Politico online, 26 september, (2016), <http://www.politico.com/blogs/2016-presidential-debate-fact-check/2016/09/trump-is-way-off-on-how-much-of-natos-budget-is-paid-by-the-us-228738>, (Hämtad 2017-12-15).

¹⁸⁵ Grevi, s. 8.

¹⁸⁶ Grevi, s. 11.

¹⁸⁷ Grevi, s. 11 och 13.

¹⁸⁸ Michel, föredrag.

¹⁸⁹ Grevi, s. 11.

¹⁹⁰ Trump, s. xiii.

amerikanska exportmarknader såsom Europa kanske viktigare än relationen till länder som Kina från vilket USA importerar varor. Trump menar även att den amerikanska marknaden kan användas för att stötta vänner, men även för att visa fiender på fördelarna av samarbete.¹⁹¹ Europa har också ett intresse av att vårda tillgången till den amerikanska marknaden.

En del amerikanska bedömare är försiktigt optimistiska avseende Trump-administrationens säkerhetspolitik och anser att européer oroar sig i alltför hög utsträckning gällande USA:s syn på transatlantiska relationer.¹⁹² Men det finns skäl för europeisk oro för hur Trump resonerar om säkerhet i Europa.

Trump's mest alarmerande synpunkt rörande europeisk säkerhet rör kriget i Ukraina, om denna synpunkt verkligen återspeglar hans syn på vad allierade bör göra på egen hand. Trump har skrivit att han inte kan förstå hur Tyskland, men även andra länder, kunde se på när Ryssland gick in i Ukraina.¹⁹³ Om han med detta menar att Tyskland borde ingripit militärt i Ukraina är det djupt problematiskt. Ett sådant militärt agerande skulle kunna ha utlöst en kedjereaktion, som skulle kunna ha utmynnat i ett fullskaligt stormaktskrig i Europa.¹⁹⁴

Exemplet pekar på stora faror med hur långt Trump kan vara beredd att gå eller anse att amerikanska allierade bör gå. Det visar även att Trumps tankebanor handlar om länder och inte inbegriper säkerhetspolitiska organisationer. Det visar även på att han kan komma att förvänta sig att allierade och partner tar ett mycket omfattande ansvar även i en väpnad konflikt. Om attityden han gett uttryck för gällande Tyskland och Ukraina blir rådande skulle USA kunna komma att få en pådrivande roll i ett spänt internationellt läge och inte ha en återhållande effekt på allierade som befinner sig i eller nära en konfliktsituation.

I praktiken har Trump-administrationen dock hittills fullföljt den återförsäkringspolitik gentemot Europa som initierades under Obama-administrationen. Dessutom var de transatlantiska motsättningarna mer omfattande vid Irakinvasionen under George W. Bush-administrationen.¹⁹⁵ Trenden gällande amerikanskt militärt engagemang i Europa har vänt efter den neddragning som pågick under en del av Obama-administrationen.¹⁹⁶ Men även utan Trump som president skulle det finnas amerikaner som förfäktar att Nato:s

---

¹⁹¹ Trump, s. 48.

¹⁹² Zakheim, Dov, föredrag, Kungl. Krigsvetenskapsakademien seminarium (Armémuseum), 20 februari, (2017).

¹⁹³ Trump, s. 48.

¹⁹⁴ Trump, s. 48.

¹⁹⁵ Townsend, Jim, US Defence & Security policy and transatlantic relations (talare), Utrikespolitiska institutet seminarium, 25 oktober, (2017).

¹⁹⁶ Se Lindvall, Fredrik och Winnerstig, Mike, Väpnad solidaritet - USA:s militära närvaro i Europa fram till 2020, FOI-R--4428--SE, (2017).

tid är förbi.¹⁹⁷ Därmed sagt att är Trump inte den enda faktorn som påverkar säkerhetspolitiken vare sig för USA:s del eller för resten av världen.

---

¹⁹⁷ Smith, föredrag.

5 Slutsatser

Efter ett år vid makten är det tydligt att Trump-administrationen kommer att göra amerikansk säkerhetspolitik mer oberäknelig, både på grund av administrationens bristande förmåga och på grund av Donald Trumps förhållningsätt. Enligt analysmodellen avseende olika slags typer av president är Trump sannolikt en så kallat en så kallat aktiv-negativ president. Han är en så kallat aktiv president i bemärkelsen att han vill förändra och inte bevara saker och ting som de är. Något som är tydligt i hans säkerhetspolitiska agenda med dess populistiska inslag.

Enligt modellen är han sannolikt en negativ president med anledning av att presidentskapet blivit något av en plikt eller till och med en börda. Att han är en så kallat negativ president kan bidra till större spänning mellan de olika delarna av USA:s politiska system, och i första hand mellan Vita huset och kongressen. Sådana politiska motsättningar kan få återverkningar för både amerikansk utrikes- och försvarspolitik, exempelvis avseende finansieringen av de departement som är ansvariga för respektive del av den amerikanska säkerhetspolitiken.

Sammantaget innebär detta att Trump-administrationen riskerar att avsevärt påskynda en försvagning av USA:s ställning relativt andra stormakter när världen blir alltmer multipolär. Om det inte, mot förmodan, visar sig att Trumps förhandlingstaktik och omvärldsuppfattning passar en samtid där stormakter som Ryssland ser geopolitik som ett nollsummespel.

Eftersom världen har förändrats efter den ekonomiska och finansiella krisen kommer Trump-administrationen att ha möjligheten att omdefiniera USA:s övergripande strategiska hållning som den sett ut sedan det kalla kriget. Trump-administrationens ståndpunkter pekar mot ett skifte i amerikansk utrikespolitik: en mer kritisk syn på multilaterala arrangemang, framförallt på handelsområdet; litet stöd för att driva amerikanska värderingar globalt; och en minskning av den sedvanliga samverkan med allierade. Det sistnämnda kan i sin tur innebära en försvagning av USA:s globala position eftersom en av landets stora fördelar, jämfört med exempelvis Kina, är att USA har ett stort antal välfungerande allianser.

Trots detta kan Trumps utrikes- och försvarspolitik i viss utsträckning ses som en fortsättning på Obama-administrationens inriktning om strategisk återhämtning. Liksom Obama-administrationen är Trump-administrationen ovillig till omfattande militära operationer som pågår under lång tid. Men de kan likväl komma att äga rum. Obama-administrationens ovilja till att engagera USA i militära operationer stod i kontrast till Bush-administrationen. Men Obama-administrationen ifrågasatte inte den grundläggande inställningen som präglat amerikansk säkerhetspolitik sedan det andra världskriget: att USA ska leda en amerikansk världsordning. Obama-administrationen stod på så sätt för en grundläggande kontinuitet i amerikansk säkerhetspolitik. Men det gör inte

nödvändigtvis Trump, även om hans säkerhetspolitik ibland verkar mer konventionell än hans ståndpunkter i sociala media.

Obama ville se ett USA som nätverkade med stater och i multilaterala fora och som utvecklades till den förste bland jämlikar i en alltmer multipolär värld. Trump vill istället hävda vad han ser som amerikanska intressen. Detta ligger i linje med den utrikespolitiska tradition som han står närmast – den jacksonska traditionen. Den förknippas vare sig med en vilja att ta ett ökat internationellt ansvar eller försök att främja USA:s *soft power*, mjuka makt, (inflytande som inte inkluderar militära eller ekonomiska maktmedel).

Inriktningen av Trumps utrikes- och säkerhetspolitik kännetecknas av följande tre delar. För det första kommer Trump att bedriva en populistisk utrikes- och försvarspolitik. Han kommer dock inte att genomdriva en renodlad isolationistisk säkerhetspolitik motsvarande den som USA bedrev innan landet drogs in i andra världskriget, 1941. Istället för att leda kommer Trump dock kanske i en oväntat hög grad att stämma av folkopinionen och stämningen bland republikanerna i kongressen när det kommer till vilka åtgärder han väljer att genomföra i olika internationella sammanhang.

För det andra kommer inte Trump att bedriva ett globalt ledarskap. Han ser i första hand länder som aktörer och värdesätter inte multilaterala arrangemang. Han verkar föredra motsatsen – enskilda starka stater, vilket skulle kunna gagna andra stormakter som vill göra upp över huvudet på mindre staters företrädare. Han har en snäv tolkning av amerikanska intressen där försvaret av amerikanska värderingars spridning inte är en prioritet. Han förefaller heller inte villig att leda en amerikansk världsordning. Trump-administrationens inställning kan försvåra för USA och dess europeiska allierade och partners att tillsammans sätta den globala agendan. Detta kan innebära att andra aktörer, såsom regionala stormakter, kliver fram på ett sätt som väst annars inte skulle tillåta. Genom att inte värna amerikanska värderingar försvagar Trump alltså indirekt väst.

För det tredje ser Trump alla relationer som transaktioner och i internationella sammanhang ser han USA som förfördelat. Han verkar se världen som ett nollsummespel. Detta synsätt liknar den ryska synen på internationell politik. Om en tuff förhandlingsposition kopplad till en drastisk retorik gynnar USA i förhållande till länder som Kina och Ryssland är oklart. Ett ytterligare problem i sammanhanget är att USA kan få det svårare att övertyga motståndare eftersom landet kanske inte heller erhåller nödvändigt stöd från allierade, ifall de visar sig ha en annan uppfattning än vad Trump har om ett visst säkerhetspolitiskt problem.

När hans agerande förflyttas från sin amerikanska kontext till en internationell miljö försvinner dock mycket av förutsättningarna för hans retorik som ett inslag i en förhandlingsteknik. Dessutom försvinner en del av de återhållande och motverkande faktorer som han är van vid i en amerikansk kontext och som i viss mån balanserar upp hans uttalanden. När han mött motstånd i affärlivet har han

föredragit en förlikning, men det gäller att motståndarna förstår det. Dessutom eftersträvar han oberäknelighet som en utgångspunkt för förhandlingar, vilket kanske inte fungerar i alla sammanhang. Sammantaget kan detta öka spänningen och riskerna vid en svår mellanstatlig situation.

Som många affärsmän kan det visa sig att han anser att krig är alltför kostsamt. Men det finns en risk att mellanstatliga kriser spårar ur till följd av att Trump piskar upp en stämning i USA (och mellan USA och en rival) som administrationen sedan inte visar sig kunna kontrollera. Det finns även en risk att beslutsfattare i auktoritära länder misstolkar Trump eller ser honom som ovillig att agera mot dem bara för att sedan överraskas av att Trump plötsligt ändrar uppfattning.

Trump's syn på säkerhetspolitiken utgör inte en samlad strategi eller en ny utrikespolitisk doktrin. Men han har några utgångspunkter. Trump ser Kina, men även Ryssland och terrorism, som de största problemen. Han säger sig vilja se tydliga avgränsningar för framtida militära insatser och han förväntar sig att partner och allierade tar ett avsevärt mycket större ansvar för sin egen säkerhet.

Trots en amerikansk upprustning kan Trumps politik på sikt leda till ett minskat militärt fotavtryck runt om i världen. Om USA går så långt att det i framtiden anammar en så kallad *off-shore balancing* strategi där USA bara intervenerar om ett amerikanskt intresse står på spel, skulle allierade gå miste om den stabilitet som en amerikansk militär närvaro bidrar med. Efter Trumps första år vid makten finns det dock få entydiga tecken på en sådan utveckling. Men han vill att USA ska göra mindre för omvärlden och riskerar därmed att bereda marken för konflikter mellan andra aktörer.

Hans hållning kan på sikt resultera i oenighet inom Nato. Hans förväntar sig kanske även att europeiska stater själva ska ta ett väsentligt mycket större ansvar för att stävja en försämrad säkerhetspolitisk situation i sitt närområde. Han har bland annat uttryckt sin förvåning över att Tyskland inte agerade – enligt hans sätt att se det – med anledning av den ryska aggressionen mot Ukraina. Fast det är inte helt tydligt vad han anser att Tyskland borde ha gjort.

Krav på ett ökat eget ansvar gäller även allierade i andra delar av världen. En del av dessa är till skillnad från europeiska allierade kanske beredda att gå mycket långt i sina strävanden för hävda sina intressen. Deras agerande kan till och med leda till problem för USA. Men Trumps USA kommer kanske inte att vilja spela en återhållande roll på samma sätt som USA gjort tidigare. Sammantaget riskerar detta att öppna upp för ökad spänning mellan amerikanska allierade och deras motståndare.

Terroristbekämpning är den försvars- och säkerhetspolitiska fråga där Trump tydligast kan se ett behov av att samverka med andra länder. Han har varnat för risken för nya attacker i USA vilket hans väljare kan ha tolkat som ett löfte om att bekämpa terrorism. Om USA skulle angripas av terrorister eller riskera att hamna

i en öppen mellanstatlig konflikt gäller endast seger för Trump, som ser världen som indelad i vinnare och förlorare.

Det är framförallt i internationella spörsmål som direkt påverkar säkerheten i USA som Trump engagerar sig, såsom terrorism och Nordkoreas kärnvapenprogram. Det handlar till del om att detta är den slags internationella frågor som hans väljarbas är mest intresserad, eftersom det berör deras trygghet i hemlandet

Samtidigt ska inte farorna med Trump som president överdrivas. Det finns dock en risk att hans presidentskap leder till en försvagning av presidentämbetet. På sikt kan det innebära stora problem för omvärlden. Genom amerikansk historia har ett förstärkt presidentämbete hängt samman med att landets internationella betydelse och ansvarstagande ökat. Försvagas ämbetet under de närmsta åren finns det en risk att USA:s internationella engagemang reduceras på lång sikt, med följdverkningar för allierade och partners såsom minskad global stabilitet.

6 Referenser

Böcker

Barber, James David, *The Presidential Character – Predicting Performance in the White House* (Fjärde utgåvan), Longman classics in Political Science, Pearson Longman, (2009).

Brands, H.W. *American Colossus – The Triumph of Capitalism, 1865-1900*, Random House, (2010), ss. 545 och 549.

Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012).

D’Antonio, Michael, *The Truth about Trump*, St Martin’s paperbacks, New York, (2016).

Evans, Thomas W. *The Education of Ronald Reagan – The General Electric Years and the Untold Story of His Conversion to Conservatism*, Columbia University Press, (2006).

Foley, Michael, ’The Foreign Policy Process: executive, Congress, intelligence’, i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), *US Foreign Policy*, Oxford University Press, (2012).

Greenstein, Fred I., *The Presidential Difference – Leadership Style from FDR to Barack Obama*, Princeton University Press, (2009).

Hallenberg, Jan, *The Quest for Control – USA:s säkerhetspolitik efter 11 september*, (2009).

Hastedt, Glenn P., *American Foreign Policy – Past, Present, and Future*, Rowman & Littlefield, (2015).

Hook, Steven W., och Spanier, John, *American Foreign Policy since World War II*, Sage, (2016).

Indyk, Martin S.; Lieberthal, Kenneth G. och O’Hanlon, Michael E, *Bending History – Barack Obama’s Foreign Policy*, Brookings Institution Press, (2012).

Joffe, Josef, *The Myth of America's Decline: Politics, Economics, and a Half Century of False Prophecies*, Liveright, (2013).

Johnston, David Cay, *The Making of Donald Trump*, Brooklyn och London, Melville House, (2016).

Jentleson, Bruce W., *American Foreign Policy*, W.W. Norton & Company, (2014).

Layne, Christopher; Wohlforth, William och Brooks, Stephen G, "US decline or primacy? A debate", i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), US Foreign Policy, Oxford University Press, (2012).

Layne, Christopher, The Peace of Illusions – American Grand Strategy from 1940 to the Present, (2006).

Liebert, Hugh, 'Chapter 1, Introduction,' i American Grand Strategy and the Future of U.S. Landpower, Da Silva, Joseph; Liebert, Hugh; Wilson III, Isaiah (reds.), United States Army War College Press, (2014).

Lieven, Anatol, "The future of US foreign policy", i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), US Foreign Policy, Oxford University Press, (2012).

Kranish, Michael och Fisher, Marc, Trump Revealed – An American Journey of Ambition, Ego, Money, and Power, New York, Scribner, (2016).

Mead, Walter Russell, Special Providence – American Foreign Policy and How it Changed the World, Routledge, (2002).

Neustadt, Richard E., Presidential Power: The Politics of Leadership, John Wiley & Sons, (1960).

O'Brien, Timothy L., Trump Nation – the Art of Being the Donald, Grand Central Publishing, (2016).

O'Hanlon, Michael E., Healing the Wounded Giant – Maintaining Military Preeminence While Cutting the Defense Budget, Brookings, (2013).

Peale, Norman Vincent, Var Positiv – Lev Lyckligt, AB Lindqvists Förlag, (1952), s. 121.

Savage, Charlie, Power Wars: Inside Obama's Post-9/11 Presidency, Little, Brown and Company, (2015).

Schmidt, Brian, 'Theories of US foreign policy', i Cox, Michael och Stokes, Doug, (redaktörer), US Foreign Policy, Oxford University Press, (2012).

Trump, Donald J., Crippled America – How to make America great again, New York Threshold Editions, (2016).

Viotti, Paul R., American Foreign Policy, Polity, (2010).

Tidningar och tidskrifter

Baker, Peter och Gladstone, Rick, With Combative Style and Epithets, Trump Takes America First to the U.N., the International New York Times, 19, September, (2017).

The BBC, France's Macron seeks joint defence force under EU reforms, the BBC online, 26 september, (2017), <http://www.bbc.com/news/world-europe-41403394>, (Hämtad 2017-12-15).

Brands, Hal, "The Unexceptional Superpower: American Grand Strategy in the Age of Trump", i Survival, December 2017-2018.

D'Antonio och Quealy, Kevin, "How to Know What Donald Trump Really Cares About: Look at What He's Insulting", the New York Times, 6 december, (2016), http://www.nytimes.com/interactive/2016/12/06/upshot/how-to-know-what-donald-trump-really-cares-about-look-at-who-hes-insulting.html?_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

Dye, Jessica, "Money 'pouring in' from US's Nato allies, Trump says", the Financial Times, 1 mars, (2017), <https://www.ft.com/content/8df29e05-1f05-32f0-8b5c-3d61dbdb3700>, (Hämtad 2017-12-15).

Chin, Josh, "Beijing Concerned by Trump Questioning 'One China' Policy on Taiwan", i the Wall Street Journal, 12 december, (2016), <http://www.wsj.com/articles/beijing-seriously-concerned-by-trumps-one-china-remarks-1481529635>, (Hämtad 2017-12-15).

Cohen, Eliot A., How Trump Is Ending the American Era, the Atlantic, oktober, (2017).

Fischer-Baum, Reuben och Vitkovskaya, Julie, How Trump is changing America's foreign policy, the Washington Post, 14 september, (2017).

Ford, Matt och Serwer, Adam, Robert Mueller's First Charges, the Atlantic, oktober 27, (2017), <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/10/robert-mueller-sealed-indictment/544292/>, (Hämtad 2017-12-15).

Frum, David, Trump's Tript Was a Catastrophe för US-Europe Relations, The Atlantic, 28 maj, (2017).

Goldberg, Jeffrey, 'The Obama Doctrine', i the Atlantic, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/>, (Hämtad 2017-12-15).

Goldsmith, Jack, Will Donald Trump Destroy the Presidency, the Atlantic, oktober, (2017).

Gordon, Michael R., Cooper, Helen och Shear, Michael D., "Dozens of U.S. Missiles Hit Air Base in Syria", the New York Times, 6 april, (2017), https://www.nytimes.com/2017/04/06/world/middleeast/us-said-to-weigh-military-responses-to-syrian-chemical-attack.html?_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

Habermannov, Maggie, "Nikki Haley Chosen as U.N. Ambassador", 23 november, (2016), <http://www.nytimes.com/2016/11/23/us/politics/nikki-haley-donald-trump-un-ambassador.html>, (Hämtad 2017-12-15).

Friedersdorf, Conor, "The Obama Administration's Drone-Strike Dissembling", The Atlantic, 14 March, (2016), <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/03/the-obama-administrations-drone-strike-dissembling/473541/>, (Hämtad 2017-12-15).

Landler, Mark, "Trump's Breezy Calls to World Leaders Leave Diplomats Aghast", the New York Times, 1 december, (2016), http://www.nytimes.com/2016/12/01/us/politics/trumps-off-the-cuff-remarks-to-world-leaders-leave-diplomats-aghast.html?&hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=a-lede-package-region&region=top-news&WT.nav=top-news&_r=0, (Hämtad 2017-12-15).

Lilienfeld, Scott O. och Arkowitz, Hal, "Can Positive Thinking Be Negative? Research suggests limits to looking on the sunny side of life", Scientific American, 1 maj, (2011), <https://www.scientificamerican.com/article/can-positive-thinking-be-negative/>, (Hämtad 2017-12-15).

Mearsheimer, John J. och Walt, Stephen M., "The Case for Offshore Balancing – A Superior U.S. Grand Strategy", Foreign Affairs, Juli/augusti, (2016).

The New York Times, Transcript: Donald Trump's Foreign Policy Speech, 27 april, (2016).

Oreskes, Benjamin, Trump is way off on how much of NATO's budget is paid by the U.S., Politico online, 26 september, (2016), <http://www.politico.com/blogs/2016-presidential-debate-fact-check/2016/09/trump-is-way-off-on-how-much-of-natos-budget-is-paid-by-the-us-228738>, (Hämtad 2017-12-15).

Pettypiece, Shannon och Dlouhy, Jennifer A., Trump to Propose 10% Defense Increase in Budget Plan, Aides Say, Bloomberg, 27 februari, (2017), <https://www.bloomberg.com/politics/articles/2017-02-27/proposed-trump-budget-said-to-boost-defense-spending-cut-epa>, (Hämtad 2017-12-15).

Schmidt, Michael S. och Haberman, Maggie, Mueller Has Early Draft of Trump Letter Giving Reasons for Firing Comey, The International New York Times, 1 september, (2017).

Sestanovich, Stephen, The Brilliant Incoherence of Trump's Foreign Policy, The Atlantic, maj, (2017).

Shane, Scott, Targeted Killing Comes to Define War on Terror, the New York Times, <http://www.nytimes.com/2013/04/08/world/targeted-killing-comes-to-define-war-on-terror.html>, (Hämtad 2017-12-15).

Strategic Survey 2017 – The Annual Assessment of Geopolitics, the IISS, (2017).

Stuart, Tessa, GOP Defectors: Every High-Profile Republican Who Refuses to Back Trump – So far 136 Republicans who've worked in government have said publicly they won't vote for the GOP nominee, 12 augusti, <http://www.rollingstone.com/politics/features/every-high-profile-republican-who-refuses-to-back-trump-w434068>, (Hämtad 2017-12-15).

Walt, Stephen M., What Trump Got Right About Foreign Policy (And screwed up anyway.), Foreign Policy, 28 augusti, (2017).

Rapporter och memon

Bergstrand, Bengt-Göran, President Trumps första försvarsbudget i ett historiskt perspektiv, FOI Memo 6303, (2017).

Lindström, Madelene; Eellend, Johan, och Winnerstig, Mike, Från insats till försvar: NATO:s militära kommandostruktur under omvandling, FOI-R--4056--SE, (2015).

Carlsson, Märta and Winnerstig, Mike, Irreconcilable Differences - Analysing the Deteriorating Russian-US relations, FOI-R--4276--SE, (2016).

Roszbach, Niklas H., Förändrad amerikansk närvaro i Europa? Ett säkerhetspolitiskt perspektiv på förändrad traditionell amerikansk militär närvaro, FOI-R--3815--SE, (2014).

Roszbach, Niklas H., Amerikanskt "energiberoende"? - säkerhetspolitiska följder av okonventionell energiutvinning av skiffergas och skifferolja i USA, FOI-R--3947--SE, (2014).

Roszbach, Niklas H., Amerikanska prioriteringar i Fjärran Östern - USA:s säkerhetspolitik och allianser i Asien och Stillahavsområdet, FOI-R--4091--SE, (2015).

Webbsidor

Greenwood, Max, "Trump hangs portrait of Andrew Jackson in Oval Office", the Hill (online), <http://thehill.com/homenews/administration/316115-trump-hangs-portrait-of-andrew-jackson-in-oval-office>, (Hämtad 2017-12-15).

Grevi, Giovanni, Lost in transition? US foreign policy from Obama to Trump, Discussion Paper, European Policy Centre, 2 December, (2016).

Mead, Walter Russell, "The Jacksonian Tradition", the Hudson Institute, 20 januari, (2017), <https://www.hudson.org/research/13258-the-jacksonian-revolt>, (Hämtad 2017-12-15).

Vita huset, America First Foreign Policy, <https://www.whitehouse.gov/america-first-foreign-policy>, (Hämtad 2017-12-15).

Vita huset, National Security Council,
<https://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc>, (Hämtad 2017-12-15).

Video med Fisher, Marc på Washington post online, (Hämtad 2016-12-20).

Konferenser och intervjuer

Michel, Leo, After the US Election: European Security and the Future of the Transatlantic Link (Keynote), The Future of Europe and the Transatlantic Link Fri världs konferens, 14 november, (2016).

Neretnieks, Karlis, After the US Election: European Security and the Future of the Transatlantic Link, The Future of Europe and the Transatlantic Link Fri världs konferens, 14 november, (2016).

Raji, Azita, Transatlantic Relations in a New Era, The Future of Europe and the Transatlantic Link Fri världs konferens, 14 november, (2016).

Smith, Julie, US Defence & Security policy and transatlantic relations (talare), Utrikespolitiska institutet seminarium, 25 oktober, (2017).

Townsend, Jim, US Defence & Security policy and transatlantic relations (talare), Utrikespolitiska institutet seminarium, 25 oktober, (2017).

Traub, James, The Future of Liberal Democracy: Entering a Post Factual Era?, The Future of Europe and the Transatlantic Link Fri världs konferens, 14 november, (2016).

Zakhiem, Dov, föredrag, Kungl. Krigsvetenskapsakademien seminarium (Armémuseum), 20 februari, (2017).

Innebär en kontroversiell president en kontroversiell amerikansk säkerhetspolitik? I USA är den exekutiva makten, det vill säga presidenten, avgörande vid utformningen av landets säkerhetspolitik. Därför är förståelsen av beslutsfattaren i Vita huset viktig. Trump är en ovanlig amerikansk president. Bland annat har han inte tidigare haft ett politiskt uppdrag. Dessutom, till skillnad från sina föregångare, når han ut till väljarna direkt via sociala medier och påverkar på så sätt även nyhetsrapporteringen. Denna studie tar oss bakom twitterflödet. Med hjälp av ett beprövat ramverk undersöks Donald Trump som president och beslutsfattare.

Förvånande nog kan det förefalla som att Trump följer i Obamas fotspår. Under sitt första år vid makten har Trump hållit fast vid en fortsatt strategisk återhämtning och inte genomdrivit några omfattande militära operationer. Dessutom fortsätter den ökning av amerikansk militär närvaro i Europa som inleddes under Obama-administrationens sista år. Icke desto mindre representerar Trump något nytt i amerikansk säkerhetspolitik under efterkrigstiden. Han vill inte leda den amerikanska världsordningen. Detta signalerar en radikal förändring. Det är möjligt att förstå Trumps utrikespolitik som del av en etablerad tradition av begränsad internationellt engagemang som nu fått genomslag för första gången på sjuttio år.

USA:s förutsättningar att hantera en värld som blir alltmer multipolär är idag annorlunda än vid millennieskiftet. Denna studie uppmärksammar att Trumps unika förhandlingstaktik kan visa sig oväntat gångbar i en tid av ökat nollsummespel i internationell politik, men även att han förknippas med avsevärda säkerhetspolitiska risker. De val Trump gör kan bli avgörande för USA:s roll i världen och denna studie ökar förståelsen för mannen som anpassar amerikansk säkerhetspolitik till en ny tid.